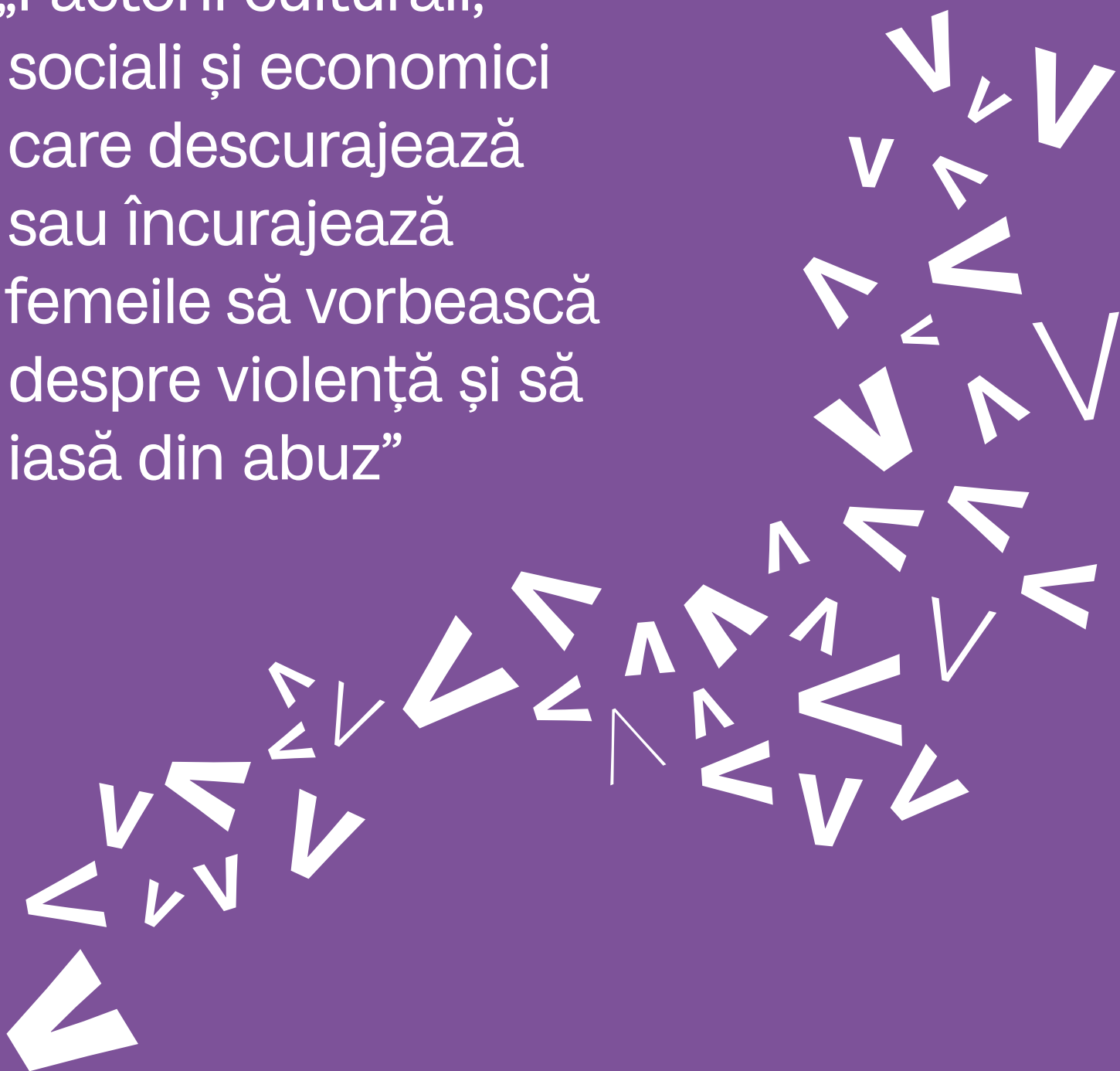

Cercetare

„Factorii culturali, sociali și economici care descurajează sau încurajează femeile să vorbească despre violență și să iasă din abuz”

Coaliția Națională
**Viața fără
Violență**

Cuprins

05	Mesaj de recunoștință
06	I. INTRODUCERE
07	1.1. Despre Coaliția Națională „Viață fără violență”
07	1.2. Glosar de termeni
08	II. SUMAR AL CONCLUZIILOR
12	III. INTRODUCERE ÎN CERCETARE
13	3.1. Scopul și obiectivele specifice
13	3.2. Concepte feministe despre violența împotriva femeilor și violența în familie.
15	3.3. Metodologie
14	IV. ASPECTE LEGALE ȘI INSTITUȚIONALE.
18	V. PRINCIPALELE CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII ALE CERCETĂRII.
20	Date demografice generale
38	VI. REFLECȚII ȘI CONSTATĂRI

Cercetarea „Factorii culturale, sociali și economici care descurajează sau încurajează femeile să vorbească despre violență și să iasă din abuz” a fost elaborată de către organizațiile Coaliției Naționale „Viața fără violență” cu sprijinul UNHCR Moldova, în perioada decembrie 2023 – iunie 2024.

Acest sprijin nu presupune aprobarea de către UNHCR Moldova a conținutului, designului sau formei de prezentare a informațiilor și opiniilor expuse în cercetare.

Cercetarea este rezultatul lucrului de echipă a unui grup de femei dedicate și profesioniste care activează în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei, reprezentante ale organizațiilor membre ale Coaliției Naționale:

Veronica Teleucă, coordonatoarea Coaliției Naționale „Viața fără violență”;

Victoria Lungu, directoare executivă A.O. „Ophelia”, Cahul;

Svetlana Gheorghieva, directoare executivă A.O. „Biaz Gul”, UTA Gaguzia;

Alina Cebotari, directoare executivă A.O. „Femei pentru Femei”;

Natalia Savcina, directoare executivă A.O. „Jenskie Initiativi”, regiunea din stânga Nistrului;

Veronica Cernat, Braghiș, directoare executivă A.O. Asociația împotriva Violenței „Casa Mărioarei”;

Mariana Buruiană, directoare executivă A.O. „Impact”.

Mihaela Cimbriciuc, comunicatoarea Coaliției Naționale „Viața fără violență”.

Redactare de **Natalia Graur**, editoră.

Interviurile au fost realizate de: **Ana Gherciu**, jurnalistă și directoare Molodva.org și

Veronica Teleucă, coordonatoarea Coaliției Naționale.

Design și machetare: **Piko Creative**

Mesaj de recunoștință

Lucrul la cercetare a fost un proces complex și dificil emoțional. Am structurat și pus pe hârtie tot ce am citit, ascultat și auzit de la femei care au trecut prin violență și specialiste care oferă asistență. Ne-am dat seama, încă o dată, care este realitatea femeilor și fetelor din Republica Moldova, câtă nedreptate, dispreț și chiar ură, uneori deschis exprimată, uneori camuflată, au de înfruntat și cât de greu, lung și epuizant este procesul de recuperare, vindecare și (re)dobândire a drepturilor, puterii și autonomiei. Intenția noastră a fost să ascultăm, să cercetăm îndeaproape, să adunăm istoriile și experiențele individuale, dar care arată o istorie și experiență colectivă, și să reflectăm împreună, fără a veni cu niște concluzii sau recomandări șablonate. Ne dorim să avem răspunsuri sau puncte de discuție la un șir de întrebări cum ar fi: care sunt factorii culturali, sociali și economici care descurajează femeile să iasă din relații violente, cine sunt persoanele de încredere la nivel de comunitate la care merg femeile să povestească abuzul prin care trec și ce le ajută să meargă mai departe, fie că este vorba să părăsească agresorul ori să se adreseze la poliție; ce este important pentru o femeie atunci când ea simte, înțelege, știe că trece prin violență dar nu poate lua o decizie; care a fost experiența de interacțiune cu organele de drept și organizațiile non-guvernamentale, etc.

Am menționat mai sus că această cercetare nu a fost una simplă. Dincolo de încărcătura emoțională grea, nu a fost simplă și din cauza perspectivelor pe care le-am descoperit și care ne-au determinat să explorăm în profunzime unele concluzii, cum ar fi conceptul de „rușine” – unul dintre primii factori care împiedică femeile să povestească cuiva despre violența care li se întâmplă. Ne-am luat timp să facem interviuri aprofundate cu supraviețuitoarele violenței pentru a înțelege mai bine cum rușinea, vinovăția, frica influențează starea emoțională generală, gândurile și potențiala decizie de a părăsi o relație violentă, dar și câtă putere pot oferi femeilor relațiile de încredere cu alte femei și suroritatea.

Această cercetare nu este un punct final, ci mai degrabă un punct de pornire. Intenționăm să organizăm mai multe discuții pentru a putea dezvolta mai departe programe de sprijin pentru femei bazate pe realitățile și necesitățile lor, precum și activități de sensibilizare și mobilizare comunitară.

Pe final, le mulțumim mult tuturor participantelor la cercetare, tuturor femeilor care au completat chestionarele online, care și-au împărtășit istoria lor de viață în interviuri, care ne-au trimis istoriile lor scrise sau care ne-au sunat și ne-au povestit. Fiecare dintre ele a ales să-și înfrunte cu mult curaj poveștile lor personale de violență, să conteste nedreptățile și să-și construiască o altă poveste de viață – liberă, demnă și frumoasă.

Am fost și suntem marcate de câtă putere și determinare au dat dovadă aceste femei, le suntem recunoscătoare pentru acest lucru și sperăm că istoriile lor vor ajuta și alte femei să devină libere.

Veronica Teleucă,

Coordonatoarea Coaliției Naționale „Viața fără violență”

I. Introdurre

1.1. Despre Coaliția Națională „Viață fără violență”

Coaliția Națională este o rețea națională formată din 21 de organizații profesionale conduse în mare parte de femei care lucrează în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de fete, femei și copii prin oferirea de servicii specializate femeilor și copiilor victime ale violenței, mobilizare și sensibilizare comunitară, prevenirea și informarea femeilor, comunității și publicului larg, împuternicirea și sprijinirea supraviețuitoarelor violenței, instruirea și formarea specialiștilor, dezvoltarea, îmbunătățirea și monitorizarea politicilor publice și a legislației. Toate organizațiile oferă asistență complexă, specializată (adăpost, socială, juridică, psihologică, financiară, abilitare economică, etc.) femeilor și copiilor din grupuri vulnerabile și femeilor victime și lucrează la nivel comunitar. Din 24 februarie 2022, când a început războiul din Ucraina, majoritatea organizațiilor Coaliției au început să ofere asistență și sprijin femeilor și copiilor refugiați prin diferite programe de suport. De asemenea, Coaliția Națională contribuie la elaborarea și îmbunătățirea politicilor publice și legislației naționale în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei, la monitorizarea și evaluarea impactului acestora. Coaliția Națională a fost organizația lideră și principala forță care a condus procesul de advocacy și mobilizare pentru ratificarea Convenției de la Istanbul, care a durat mai mult de 4 ani.

În calitate de rețea, Coaliția activează pe trei direcții strategice: 1) dezvoltarea și consolidarea rețelei ca parte a mișcării pentru drepturile femeilor la nivel național și regional, 2) consolidarea rezilienței și sprijinirea organizațiilor membre și organizațiilor partenere, a grupurilor/activistelor de femei și 3) advocacy și politici publice.

1.2. Glosar de termeni:

Violență împotriva fetelor și femeilor – o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor; toate acțiunile de violență de gen, adică violența îndreptată asupra femeilor doar pentru că sunt femei, care rezultă sau pot rezulta în vătămarea sau suferință fizică, sexuală, psihologică sau economică, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, corecția (controlul) sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă survine în public sau în viața privată.

O mențiune importantă: Coaliția Națională folosește termenul **violență împotriva femeilor (VAW¹)** sau **violență împotriva femeilor și fetelor (VAWG)** în activitățile sale, cercetări, documente de politici publice, etc. și care sunt în conformitate cu legislația națională și Convenția de la Istanbul. Acest termen subliniază natura de gen a violenței împotriva femeilor și fetelor, predominant comisă de bărbați împotriva femeilor și fetelor, un fapt care poate fi estompat sau uitat atunci când se folosește termenul de **violență bazată pe gen**. Acest termen nu exclude băieții și bărbații sau persoanele non-binare și non-conforme de gen, ca victime ale diferitelor forme de violență.

Exploatarea și abuzul sexual sunt forme de violență împotriva femeilor. Exploatarea sexuală este orice abuz real sau încercat a unei poziții de vulnerabilitate, de putere sau de încredere, în scopuri sexuale, inclusiv, dar fără a se limita la, obținerea de profituri financiare, sociale sau politice sau din exploatarea sexuală a altei persoane. Abuzul sexual este intruziunea fizică reală sau o amenințare de natură sexuală, fie prin forță, fie în condiții inegale sau coercitive.

Violența în familie – toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.

Violența emoțională sau psihologică este suferința psihologică și/sau tensiunea, impunerea voinței sau controlului, intimidarea, inclusiv prin utilizarea tehnologiei informației și/sau a comunicațiilor electronice, manifestată prin acte verbale precum: înjurături; insulte; batjocură; șantaj; distrugerea demonstrativă a obiectelor; gelozie; izolare de familie, prieteni și comunitate; inclusiv crearea de obstacole în întâlnirile dintre părinte și copii; privarea de acces la informații; controlul accesului la rețelele sociale; amenințări cu moartea sau vătămarea corporală; amenințări de a răspândi informații despre viața intimă, privată și/sau de familie fără consimțământ; persecuție; privarea de documente de identitate; afișarea ostentativă a armelor sau lovirea animalelor domestice; alte acte cu efecte similare.

Violența socio-economică, excluderea unei persoane de la participarea în societate. Aceasta include privarea și limitarea accesului persoanei la servicii de sănătate, educație și muncă, și încălcarea și/sau limitarea drepturilor sale civile, sociale, economice, culturale și politice.

Termenii de "victimă" și "supraviețuitoare" au un sens apropiat. "Victimă" este termenul utilizat în domeniul legal și medical pentru femeile care au nevoie de asistență socială sau juridică și oferă un șir de drepturi procesuale sau de altă natură în timp ce termenul „supraviețuitoare” este în general preferat în asistența psihologică și socială, deoarece implică reziliență. Este important să ținem cont de faptul că femeile care au trecut prin abuz pot decide dacă doresc să povestească cuiva istoria de violență și să se adreseze organelor de drept, iar „victimă” nu este o etichetă, ci o condiție temporară. Supraviețuitoare sunt femeile care au trecut prin violență și au reușit să își reconstruiască viața și să meargă mai departe. Termenul pune accentul pe puterea de a depăși experiențele negative și de a încuraja alte femei.

Abordare centrată pe victimă/supraviețuitoare - plasează drepturile, dorințele, nevoile, siguranța, demnitatea și bunăstarea victimei/supraviețuitoarei în centrul tuturor măsurilor de răspuns privind violența împotriva femeilor (VAW) și exploatarea și abuzul sexual (SEA). În acest sens, este important să subliniem că dorințele și nevoile supraviețuitoarei/victimei sunt importante și doar ea trebuie să decidă dacă dorește să-și spună povestea sau să raporteze un caz de violență. Această raportare poate fi auto-motivată, facilitată sau probată. Raportarea auto-motivată este atunci când supraviețuitoarea are motivele și intențiile sale de a dezvălui sau un caz de violență, indiferent de context, ceea ce înseamnă că a avut suficiente motive, inclusiv siguranța și securitatea sa, pentru a dezvălui acest caz. Dezvăluirea facilitată este atunci când supraviețuitoarea se simte în siguranță să dezvăluie un caz de violență datorită suportului din partea specialiștilor și persoanelor apropiate. Raportarea sau dezvăluirea provocată este atunci când supraviețuitoarea dezvăluie un caz de violență ca răspuns la întrebările directe ale specialiștilor despre experiențele traumatice din trecut, inclusiv despre experiențele de violență.

¹ Abrevierea este în engleză

II. Sumar al concluziilor

Societatea patriarhală, rușinea, normele și rolurile de gen:

Peste 50 % dintre femei aleg să nu raporteze cazurile de violență instituțiilor statului, dar își doresc ca violența să înceteze, iar separarea de agresor este văzută ca cea mai eficientă metodă. Factorii care descurajează femeile să caute ajutor și/sau să dezvăluie cazurile de violență includ:

- ▶ **Rușinea:** Factorul principal care determină femeile să nu povestească despre violență și să nu raporteze este rușinea. Rușinea se bazează pe rolurile de gen patriarhale atribuite femeilor, inclusiv modul în care ar trebui să se comporte, să vorbească și/sau să acționeze. Femeile trebuie să fie soții, mame și fiice bune, de a nu rușina familia și comunitatea dacă nu se încadrează în anumite roluri, de a proteja reputația familiei și de a (re)educa bărbații pentru a fi soți buni. Există o presiune socială semnificativă pentru femei de a păstra familia și căsătoria și această presiune este asociată cu un statut social decent sau înalt pentru că căsătoria este adesea văzută ca cea mai bună opțiune și divorțul este descurajat. Femeile ezită să dezvăluie violența comisă de soții și partenerii lor de teamă să nu fie acuzate că destramă familia, inclusiv familia extinsă.
- ▶ **Lipsa spațiilor sigure și confidentiale:** În comunități, în special în instituțiile publice, sunt puține sau chiar deloc spații sigure și prietenoase unde femeile pot să-și povestească istoria în condiții confidentiale.
- ▶ **Percepția că nimeni nu le va ajuta:** O percepție comună pentru multe femei este că nimeni nu va oferi sprijin, în special reprezentanții instituțiilor publice. Violența include izolarea socială, frica și rușinea, iar acest lucru duce la percepția că ea este singură și doar ea se face vinovată pentru ce i se întâmplă.
- ▶ **Proceduri copleșitoare și de lungă durată:** Procedurile legale și de altă natură sunt birocratice și complexe, durează mult și descurajează femeile să raporteze violența sau să-și revendice drepturile.
- ▶ **Frica de a pierde sprijinul și legăturile familiale și dorința de a menține familia și/sau relația:** Unele femei aleg să suporte violența pentru a menține familia sau relația pentru că familia este adesea percepută ca cea mai mare valoare și realizare în viața unei femei.
- ▶ **Frica de agresor:** Femeile se tem să părăsească relațiile abuzive, mai ales când abuzatorul are putere, influență, bani sau un statut social înalt, când este reprezentant al forțelor de ordine sau unde comunitatea este închisă și rigidă și pot fi expuse, izolate și rușinate în viitor;
- ▶ **Religia și centralitatea familiei ca pilon al societății** sunt, de asemenea, unul dintre factorii care influențează decizia femeilor de a nu părăsi situațiile de abuz.
- ▶ **Violența psihologică și sexuală în cuplu** sunt cele mai ascunse forme de violență. Aceste forme sunt internalizate și acceptate, iar femeile găsesc diferite mecanisme de adaptare pentru

a diminua consecințele psihice în primul rând. Multe femei au menționat că acceptă violul marital doar pentru a evita alte forme de violență și pentru a calma agresorul. Din perspectiva lor, dar și a mentalității colective, acestea nu sunt considerate motive suficient de serioase pentru a se separa sau a raporta violența. Chiar dacă decid să raporteze, poliția și asistența socială nu consideră aceste forme suficient de grave.

- ▶ Cel mai adesea, femeile au căutat ajutor de la următoarele persoane și/sau instituții de sprijin: familie și rude, poliție și prieteni. Sprijinul din partea familiei și rudelor este cel mai eficient, urmat de poliție, organizații și prieteni.

Aspecte individuale:

Profilul social al victimelor și/sau a supraviețuitoarelor, cum ar fi vârsta, mediul social, nivelul de educație, statutul familial, ocupația și nivelul de venit, influențează decizia lor de a părăsi o situație de abuz.

Aproximativ 60 % dintre femeile respondente au menționat că au fost victime iar aproximativ 43 % au fost martore, ele având libertatea de a bifa ambele opțiuni. Femeile care s-au identificat ca martore au indicat în calitate de agresor tatăl.

Jumătate dintre femei (49 %) și-au identificat soțul sau partenerul, actualul sau fostul, ca agresor.

Majoritatea femeilor care s-au identificat ca martore sau victime au între 31 și 40 de ani. În această perioadă, femeile sunt mai vulnerabile pentru că sunt în concediul de maternitate sau de îngrijire a copilului, ceea ce le face dependente financiar într-o mai mare măsură de soțul sau partenerul lor. Pentru acest grup de vârstă, sentimentul de rușine este primul factor care influențează decizia lor de a nu povesti despre violență și de rămâne în relații abuzive.

Majoritatea femeilor participante la cercetare notează înrăutățirea stării de sănătate mintală și fizică ca urmare a violenței și schimbări psihologice și fiziologice: creșterea anxietății, tulburări de somn, pierderea încrederii în sine, dificultăți de a crea și menține relații personale și sociale și în îndeplinirea rolului de părinte. Acest lucru demonstrează cât de important este sprijinul psiho-emoțional și social pe termen lung pentru supraviețuitoare și copiii acestora. Acest sprijin este oferit doar de către câteva organizații pentru că finanțatorii foarte rar finanțează programe pe termen lung.

Majoritatea femeilor au menționat că dependența financiară de abuzator și incapacitatea de a se întreține sunt bariere semnificative pentru a lua decizia de a părăsi relațiile abuzive. Unul dintre factorii care le-au ajutat să părăsească partenerul violent a fost obținerea independenței financiare și posibilitatea de a-și permite un loc de trai.

Experiențele anterioare de violență, inclusiv consecințele pe termen lung, au un rol relevant în normalizarea și acceptarea violenței de către femei.

Multe femei cunosc foarte puțin despre violența psihologică și violența digitală și este puțină educație despre aceste forme de violență la diferite nivele.

Bariere legate de servicii, durabilitatea și finanțarea acestora:

- ▶ Sunt foarte puține servicii și programe de sprijin pe termen lung, care însă sunt esențiale, având în vedere natura violenței și consecințele juridice și psiho-sociale pe termen lung. Programele și proiectele de scurtă durată și/sau de criză nu dispun de resurse suficiente pentru a oferi sprijin pe termen lung, ceea ce poate limita impactul lor, nu abordează în mod adecvat nevoile complexe ale victimelor violenței și nu asigură continuitatea serviciilor după încheierea proiectului.
- ▶ Prestatorii de servicii, inclusiv ONG-urile, nu reușesc adesea să asigure calitatea și confidențialitatea serviciilor specializate medicale, juridice și/sau psihosociale.
- ▶ Prestatorii de servicii, în special reprezentanții instituțiilor publice, adesea nu sunt empatici și nu dețin competențele necesare și în multe cazuri normalizează violența, minimizează impactul și/sau gravitatea acesteia. Acest lucru se întâmplă în special când femeile raportează violență psihologică sau când violența fizică nu este gravă.
- ▶ În localități sunt foarte puține sau lipsesc în totalitate spații comunitare sigure și accesibile pentru diferite grupuri de femei, unde acestea pot desfășura diferite activități comunitare despre femei, unde se simt libere să vorbească despre discriminare sau abuzurile care li se întâmplă și unde pot primi suport și sprijin.
- ▶ Femeile sunt desconsiderate, învinovățite și discriminate pe diferite criterii atunci când încearcă să acceseze serviciile specializate.
 - ▶ Femeile nu dețin suficiente informații despre formele de violență, drepturile lor și serviciile de sprijin.
 - ▶ Re(câștigarea) drepturilor în special în sistemul legal sunt procese lungi, birocratice, copleșitoare și confuze pentru majoritatea femeilor care decid să raporteze violența instituțiilor statului;
 - ▶ Majoritatea serviciilor specializate, inclusiv adăposturile, nu au o infrastructură adaptată nevoilor specifice ale diferitelor grupuri de femei.

Bariere instituționale:

- ▶ Instituțiile și ONG-urile nu reușesc să ofere servicii psihologice și juridice suficiente și pe termen lung, precum și numărul de adăposturi în comunități este insuficient
- ▶ Femeile nu au încredere în procedurile legale și în organele de aplicare a legii din cauza experiențelor negative anterioare cu funcționarii și autoritățile.
- ▶ Există tendința de a se pune un accent puternic pe justiția penală, protecția victimelor, urmărirea penală și sancționarea agresorilor, în detrimentul componente de prevenire și educație pentru care se alocă puține resurse. Numeroase studii și cercetări confirmă faptul că prevenirea abordează cauzele profunde ale violenței, cum ar fi mentalitatea patriarhală, normele societale, inegalitatea

de gen și lipsa de educație pe care justiția penală nu le poate aborda sau soluționa. Prevenirea și educația au un impact pe termen lung și pot reduce semnificativ numărul de incidente violente, diminuând astfel povara asupra sistemului de justiție penală și constatările obținute în cadrul acestei cercetări confirmă acest lucru. –

- ▶ Campaniile de sensibilizare sunt formale, sub-finanțate și fragmentate. Acestea sunt limitate și corelate cu zile oficiale, cum ar fi Campania 16 zile, Ziua familiei sau Ziua de 8 martie sau cu evenimente de lansări de proiecte sau activități în cadrul proiectelor fără continuitate.
- ▶ Majoritatea campaniilor de sensibilizare nu au o componentă educațională și nu explorează subiecte precum discriminarea, drepturile femeilor, relațiile funcționale vs. abuzive, violența digitală, psihologică și sexuală.
- ▶ Băieții și tinerii trebuie să fie implicați în diverse activități comunitare axate pe prevenirea și combaterea violenței, inclusiv digitală, norme și stereotipuri de gen, educația sexual - reproductivă, consimțământ, feminism, etc.
- ▶ Campaniile și materialele de sensibilizare nu sunt suficiente în unele regiuni, în comunitățile izolate și nu sunt utilizate pe scară largă de instituțiile publice, inclusiv de primărie, asistență socială, poliție, centrele medicilor de familie, școli, grădinițe, centre culturale etc.

Factorii care încurajează femeile să vorbească despre violență și să raporteze cazurile:

Este important să menționăm că există factori care sunt în mod inerent pozitivi și care încurajează femeile să raporteze și, în același timp, există factori legați direct de experiența violenței care joacă, de asemenea, un rol important în determinarea femeilor să părăsească relațiile violente și să dezvăluie aceste cazuri cum ar fi:

- ▶ Femeile trebuie sprijinite în dobândirea autonomiei și independenței financiare prin diverse programe de dezvoltare personală și profesională, cursuri de formare profesională, recalificare sau angajare, deoarece veniturile mai bune și îmbunătățirea condițiilor financiare și materiale sunt factori primari care ajută femeile să decidă să părăsească relațiile violente.
- ▶ Este necesar de educat și sensibilizat comunitățile față de problema violenței pentru că încurajarea din partea familiei, rudelor, prietenilor și colegilor sunt esențiale pentru a ajuta femeile să facă față instabilității financiare, problemelor de sănătate mintală, presiunii din partea societății și ostracizării atunci când decid să raporteze violența împotriva femeilor.
- ▶ Organizațiile și autoritățile trebuie capacitate și susținute pentru a adopta o atitudine empatică și profesională, respectând abordarea centrată pe victimă și nevoile specifice ale supraviețuitoarelor și victimelor.

- ▶ Sunt necesare grupuri de sprijin și spații sigure și confidențiale în comunități, unde femeile pot vorbi despre experiențele lor.
- ▶ Este nevoie de a acoperi nevoile de bază, la asistență financiară și materială, precum și de oferit oportunități economice și sociale pentru a contribui în mod semnificativ la emanciparea femeilor și pentru a le ajuta să se descurce în diferite sisteme publice și să-și solicite drepturile;
- ▶ Este evident că atunci când o femeie îndrăznește sau reușește în cele din urmă să raporteze un caz de violență, nivelul și gravitatea violenței sunt deja foarte ridicate, prezentând riscuri pentru viața ei sau a copiilor ei. Autoritățile trebuie să ia măsuri imediate pentru că principalii factori negativi care influențează decizia femeilor de a raporta un caz de violență cum ar prezenta violența pe termen lung, violența îndreptată împotriva copiilor, problemele de sănătate generate de violență și/ sau violența gravă trebuie cunoscuți de către specialiști și incluși în toate programele de formare.

III. Introducere în cercetare

3.1 Scopul și obiectivele specifice

Ne-am propus să cercetăm factorii care determină femeile, inclusiv femeile refugiate, să rămână în relații abuzive și să nu raporteze violența prin care au trecut și factorii care încurajează sau determină femeile să vorbească despre experiența de abuz și să se adreseze după ajutor, precum și principalele bariere legale, instituționale, culturale care normalizează și justifică violența la nivel individual și colectiv, atitudinea și răspunsul reprezentanților autorităților și a organizațiilor non-guvernamentale.

Pentru a permite această analiză, cercetarea s-a axat în principal pe analiza barierelor personale, instituționale și culturale care funcționează la nivel individual și colectiv, precum și a rolului prestatorilor de servicii publice și a ONG-urilor. În plus, cercetătorii au analizat factorii care contribuie la crearea unui mediu și spații de sprijin și de siguranță care permit supraviețuitoarelor să dezvăluie și să facă propriile alegeri cu privire la violența care le afectează viața, inclusiv să solicite sprijin și servicii. Datele colectate prin intermediul acestui studiu pot servi, de asemenea, la elaborarea ulterioară a unor pachete de formare pentru a ajuta actorii naționali și locali să presteze servicii centrate pe nevoile supraviețuitoarelor. Ne dorim ca reflecțiile și concluziile din această cercetare și din discuțiile care vor urma să le folosim pentru:

- ▶ dezvoltarea programelor comunitare de suport pentru femei, victime și supraviețuitoare, pentru a le ajuta să recunoască diferite forme de discriminare și violență, să se adreseze după ajutor și să-și revendice drepturile;
- ▶ dezvoltarea unor intervenții specifice pentru a spori nivelul de încredere a femeilor în sistemul de drept și social și pentru a asigura accesul acestora la servicii esențiale în timp util și în siguranță;
- ▶ dezvoltarea unor activități de informare, sensibilizare și schimbare de atitudini în ce privește violența față de femei.

Obiectivele specifice ale cercetării sunt:

- ▶ Identificarea și analiza motivelor care ar putea determina femeile, inclusiv femeile refugiate, să nu raporteze violența, cum ar fi accesul limitat la informații și servicii, barierele financiare, sociale, lingvistice, frica de consecințe, lipsa spațiilor sigure și confidențiale;
- ▶ Identificarea provocărilor în aplicarea prevederilor Legii nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, inclusiv din perspectiva raportării și accesării serviciilor;
- ▶ Identificarea dacă (și cum) diferite tipuri de violență influențează decizia femeilor de a nu dezvălui și de a accesa serviciile;
- ▶ Identificarea unor experiențe și practici eficiente la nivel comunitar de lucru cu femeile victime și supraviețuitoare și sensibilizare și mobilizare comunitară;
- ▶ Identificarea unor strategii de comunicare relevante pe subiectele legate de violența față de femei.

În plus, constatările acestei cercetări, precum și discuțiile care vor rezulta din aceasta, vor furniza dovezi și informații contextuale pentru a permite actorilor din domeniul VAW:

- ▶ să dezvolte programe comunitare de sprijin pentru femeile victime și supraviețuitoare pentru a le informa cu privire la diferitele forme de discriminare și forme de violență și să le ofere instrumente și cunoștințe pentru a-și revendica drepturile și a solicita servicii și sprijin în siguranță.
- ▶ să pună în aplicare intervenții specifice pentru a spori cunoștințele femeilor cu privire la sistemul juridic și social, precum și încrederea de a naviga prin acestea, inclusiv cu sprijinul organizațiilor și instituțiilor;
- ▶ să adapteze și să personalizeze activitățile care vizează prevenirea și educația. Acestea sunt intervenții pe termen lung care necesită schimbări de comportament și o schimbare a percepțiilor în ceea ce privește violența împotriva femeilor și fetelor.

3.2 Concepte feministe despre violența împotriva femeilor și violența în familie.

Pentru a putea înțelege violența împotriva femeilor și a dezvolta programe de prevenire și combatere a violenței, credem că este absolut necesar să clarificăm noțiunea de violență față de femei din perspectivă feministă. Nu este o perspectivă nouă, mai ales că Republica Moldova a ratificat Convenția de la Istanbul, o convenție ce are la bază valori feministe, deși nu este integrată în legislație și/sau înțeleasă pe deplin de autorități. Conceptele feministe despre violența față de femei presupun următoarele:

- ▶ violența față de femei este rezultatul unor relații inegale dintre femei și bărbați, pentru că de-a lungul timpului bărbații au avut mai multe drepturi, libertăți și privilegii doar pentru că sunt bărbați, comparativ cu femeile care au avut un rol și o poziție inferioară. În context istoric, procesul prin care a apărut statul modern a atribuit bărbatului puterea în cadrul familiei². Dominația bărbaților asupra femeilor în cadrul unității familiale a fost apoi perpetuată prin legi, norme și structuri sociale. Femeile au primit dreptul de vot mult mai târziu decât bărbații, au fost mult timp excluse din sistemul educațional și de la un rol activ în viața politică, în multe domenii au fost lipsite de drepturi juridice, au fost subordonate tatălui sau soțului și au fost împiedicate să ia decizii cu privire la propria viață.
- ▶ violența față de femei este o relație de putere și control și un mecanism social foarte eficient prin care femeile sunt puse într-o poziție subordonată comparativ cu bărbații, în special femeile care provin din grupuri diverse și vulnerabile. Această poziție le subminează capacitatea de a lua măsuri pentru a dezvălui violența și pentru a-și revendica drepturile. Este important de remarcat faptul că violența

² Sauer 2002

- ▶ față de femei este structurală, adică nu este doar rezultatul unor comportamente individuale, ci este încorporată în structurile și instituțiile de stat și în felul în care acestea răspund la cazurile de violență. Asta înseamnă că violența nu este doar o problemă între persoane individuale, ci este perpetuată de normele sociale, de distribuția inegală a puterii și resurselor, de instituțiile și practicile sociale dintr-o societate patriarhală care pot legitima și normaliza violența.
- ▶ violența față de femei este o formă extremă de discriminare, o încălcare a drepturilor omului și nu se limitează doar la violența fizică sau violența în familie, dar cuprinde diferite forme de violență fizică, psihologică, sexuală, digitală, hărțuirea sexuală, căsătorii forțate, crimele de „onoare” și mutilarea genitală care pot avea loc în spațiul public și privat.
- ▶ violența de gen împotriva femeilor are la bază criteriul de gen, adică este direcționată împotriva unei femei pentru că ea este femeie. Violența afectează femeile în mod disproporționat.
- ▶ abordarea centrată pe victimă în ceea ce privește prevenirea, prestarea de servicii specializate, justiția penală și sancționarea agresorilor și colectarea de date. Abordarea centrată pe victimă în prestarea de servicii implică asigurarea protecției imediate în spații sigure (adăposturi pentru femei), oferirea de asistență holistică urgentă și pe termen lung, abordarea traumei și evitarea re-victimizării, luând în considerare interesele și nevoile copiilor martori/victime. Violența se poate manifesta în diferite moduri și poate avea consecințe care pun în pericol viața și care durează, inclusiv traume, complicații de sănătate și efecte asupra sănătății mintale care duc la izolare și afectează capacitatea unei persoane de a funcționa în societate.
- ▶ violența are adesea efecte la nivelul comunității, iar normalizarea violenței, indiferent de tipul acesteia, contribuie la crearea unor bariere suplimentare pentru ca supraviețuitoarele să dezvăluie violența, cum ar fi, nerespectarea confidențialității, expunerea familiei și copiilor, stigmatizarea și rușinea. Deși există o recunoaștere generală a anumitor tipuri de violență, cum ar fi violența între parteneri intimi sau violența sexuală, altele sunt adesea trecute cu vederea, inclusiv violența psihologică sau violența digitală. Foarte frecvent, diferitele tipuri de violență se suprapun și îngreunează și mai mult capacitatea supraviețuitoarelor de a dezvălui incidentul și de a găsi sprijin. Violența poate fi comisă atât de persoane apropiate și cunoscute, cât și de străini, și ambele implică utilizarea unor relații de putere inegale pentru a susține aceste situații și a amplifica violența.
- ▶ o abordare feministă pledează ferm pentru prestarea de servicii și sprijin centrate pe supraviețuitoare, inclusiv respectarea dorințelor și deciziilor acesteia cu privire la momentul și modul în care poate părăsi o situație de violență și abuz. În plus, serviciile ar trebui să fie întotdeauna de calitate și adaptate diferitelor nevoi ale supraviețuitoarelor și copiilor acestora, de la siguranță și securitate, cum ar fi un adăpost, la sprijin psihosocial și gestionarea cazurilor, precum și asistență juridică, medicală, financiară și socială.

3.3. Metodologie

O bună parte din cercetările cu privire la drepturile femeilor, inclusiv din domeniul prevenirii și combaterii violenței, sunt sensibile statistic (statistically sensitive), adică aduc în atenție cifre pentru a justifica intervențiile și pentru a solicita fonduri. Totodată, aceste cercetări adesea nu sunt sensibile la problemă (not problem sensitive). Este firesc să ne bazăm pe dovezi justificate statistic, dar violența față de femei este subiectul care nu trebuie măsurat doar prin cifre și ar trebui să acorde atenție barierelor diferite și suprapuse care împiedică supraviețuitoarele să solicite sprijin. Din acest motiv, am combinat metoda cantitativă cu cea calitativă și am verificat anumite concluzii preliminare care au reieșit din informația cantitativă prin interviuri și discuții suplimentare. Pentru aceasta, între decembrie 2023 și mai 2024, echipa de cercetare a efectuat:

- ▶ Analiza documentelor și informațiilor despre cadrul normativ și reglementările relevante pentru violența față de femei în Republica Moldova, inclusiv datele existente despre femeile și copiii refugiați;
- ▶ Analiza rapoartelor, cercetărilor, literaturii de specialitate relevante în domeniu;
- ▶ Sondaj cantitativ pe un eșantion reprezentativ de 300 femei cu vârste cuprinse între 18 și 74 de ani, care locuiesc în Moldova și care au completat chestionare online în perioada decembrie 2023 – februarie 2024. Pentru sondaj au fost elaborate chestionare Microsoft Forms și testate pe un grup de persoane. Chestionarele au fost distribuite online unui grup larg. Datele preliminare în Excel au fost verificate, încărcate, formate și realizată conversia în MS SQL. Datele obținute au fost analizate și clusterizate (grupate) prin filtre și după dependențe și vizualizate. Datele și rezultatele au fost exportate și vizualizate cu examinarea rezultatelor și concluzii intermediare.
- ▶ Șase discuții de tip focus grup organizate în 5 localități din Republica Moldova (mun. Chișinău, raioanele Ștefan Vodă și Cahul, or. Ocnița, satul Chirsova din UTA Găgăuzia și or. Tiraspol, regiunea transnistreană cu 53 de femei din diverse grupuri și medii sociale, inclusiv femei refugiate din Ucraina, în perioada 20 decembrie 2023 – 30 ianuarie 2024. Toate participantele au răspuns la același set de întrebări cu scopul de a identifica nivelul lor de percepția despre violența în familie și împotriva femeilor, și cauzele pentru neraportarea abuzurilor realizate în ianuarie – mai 2024 (vezi anexa 1 pentru detalii);
- ▶ 30 de interviuri cu reprezentanți ai organizațiilor societății civile care prestează servicii victimelor violenței și reprezentanți ai statului;
- ▶ șase interviuri în profunzime cu femei pentru a evalua mai detaliat conceptul de rușine, vulnerabilitățile femeilor, factorii care încurajează ieșirea dintr-o relație violentă, etc. realizate în martie – aprilie 2024. Interviurile au fost realizate după ce au fost prelucrate primele date din chestionare online și discuțiile de grup pentru a explora mai profund anumite subiecte sau pentru a confirma anumite ipoteze.

Considerații etice și de siguranță

Datorită sensibilităților asociate cu colectarea de informații, echipa de cercetare a fost formată de reprezentante ale organizațiilor non-guvernamentale cu experiență în lucrul cu femeile și copiii victime, de organizare a grupurilor de suport și de elaborare a studiilor și cercetărilor.

Principiile etice de care ne-am ghidat sunt:

- ▶ **Confidențialitatea:** specialiștii s-au asigurat că femeile participante la interviuri și discuții de grup înțeleg că datele lor personale și informațiile care au devenit cunoscute sunt confidențiale și că nu vor fi divulgate fără consimțământul lor, cu excepția cazurilor în care există un pericol imediat pentru viața ei sau pentru viața altora;
- ▶ **Consimțământ informat:** înainte de interviul sau discuții de grup, participantelor li s-a explicat într-un limbaj accesibil și clar scopul acestuia, cum vor fi utilizate informațiile și dreptul de a înceta interviul sau discuția în orice moment;
- ▶ **Empatie și respect:** în timpul interviului, specialiștii evită judecăți de valoare, păreri proprii sau comentarii și critici, ascultă activ și oferă sprijin emoțional, dacă este necesar;
- ▶ **Siguranța fizică:** interviul are loc într-un mediu sigur și prietenos, unde femeia se simte în largul ei și nu este expusă riscului de intimidare;
- ▶ **Prevenirea revictimizării:** femeilor nu le sunt puse întrebări invazive sau contestate istoriile lor și sunt încurajate să-și împărtășească informațiile în ritmul și în modul în care se simt confortabil;
- ▶ **Resurse și sprijin post-interviu:** după interviuri și discuții, femeile au primit informații despre serviciile de sprijin disponibile, cum ar fi numărul Telefonului de Încredere pentru fete și femei, consiliere psihologică, asistență juridică și adăposturi de urgență.

Provocări și limitări

Studiul a inclus un grup semnificativ de femei din diferite medii și regiuni ale Moldovei, cu toate acestea, este posibil ca unele grupuri să fie reprezentate foarte puțin, cum ar fi persoanele LGBTIQ+ și lucrătoare sexului comercial, de exemplu. O limitare potențială ar putea fi cunoștințele reduse ale unor grupuri de femei cu privire la diferitele tipuri de violență și modul în care se manifestă. Pentru a aborda acest aspect, în măsura posibilului, echipa de cercetare a furnizat informații clare și accesibile cu privire la violență.

IV. Aspecte legale și instituționale

Republica Moldova a înregistrat progrese în procesul de dezvoltare instituțională și legală în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor. Menționăm adoptarea politicilor publice (Strategia națională privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie 2018-2022, Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027); ratificarea Convenției de la Istanbul; instruirea specialiștilor și oferirea unor mecanisme de răspuns coordonate; instituirea unor servicii noi de plasament pentru victimele violenței în familie și a unui serviciu pentru copiii victime sau martori ai infracțiunilor; instituirea Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale; creșterea numărului de ordine de restricție și ordonanțe de protecție emise și a numărului de persoane asistate în centrele de plasament; crearea Agenției Naționale pentru prevenirea și Combaterea violenței față de femei și a violenței în familie, etc. De aceste măsuri la nivel de politici și practici au beneficiat în mod constant refugiații/tele din Ucraina, care au fost incluși în mod semnificativ în sistemul național de combatere a violenței împotriva femeilor și au avut acces la servicii specializate de combatere a violenței chiar de la începutul războiului declanșat în Ucraina, în februarie 2022. La nivel internațional, Guvernul Republicii Moldova a promis și s-a angajat să sporească sprijinul pentru supraviețuitoarele violenței refugiate și să îmbunătățească sistemele de răspuns pentru a asigura servicii de calitate pentru toți, inclusiv pentru refugiați.

Din februarie 2022, peste 1 180 000 de persoane au trecut frontiera din Ucraina în Moldova. Dintre acestea, aproximativ 123.000 au rămas în țară, dintre care 58 % sunt femei și fete. Riscurile de violență, inclusiv traficul și abuz sexual comise de actorii umanitari, sunt prezente în Ucraina, în timpul deplasării și după sosirea în Moldova. Potrivit constatărilor din auditul de siguranță 2023 privind Violența pe bază de gen, realizat de Subgrupul de lucru privind Violența pe bază de gen, femeile și fetele refugiate în Moldova rămân expuse riscului de violență și abuz sexual, inclusiv în centrele de cazare pentru refugiați (RAC) și în cazări private. Unele grupuri, cum ar fi femeile rom, femeile cu dizabilități și adolescentele, sunt expuse unui risc mai mare de violență legată de gen și de trafic de persoane, date fiind barierele suplimentare cu care se confruntă. Capacitatea redusă de satisfacere a nevoilor de bază, sistemele de protecție birocratice și accesul limitat la servicii de sprijin se numără printre factorii care sporesc riscurile de violență.

Nivelul violenței și de acceptare a acestuia este în continuare foarte înalt. Practic fiecare a treia femeie din mediul rural și fiecare a patra din mediul urban s-a confruntat cu o formă de violență pe parcursul vieții, ceea ce înseamnă că 73 % dintre femeile din Moldova cunosc direct experiența unui abuz. Două din cinci femei (40 %) spun că au fost supuse violenței fizice și/sau sexuale din partea partenerului sau non-partenerului începând cu vârsta de 15 ani. Aproape jumătate din femei (45 %) au spus că prietenii lor ar fi de acord că „violența împotriva femeilor este adesea provocată de victimă”. În comparație, doar 15 % dintre femeile din UE afirmă asta. În mod similar, două din cinci femei (40 %) cred că prietenii lor ar fi de acord că „femeile care spun că au fost abuzate adesea inventează sau exagerează acuzațiile de abuz sau de viol”, comparativ cu 20 % în UE. Jumătate dintre femei cred că prietenii lor ar fi de acord că „o soție bună ar trebui să se supună soțului ei chiar dacă nu este de acord”³.

În jur de 40 de femei sunt ucise anual de partener în Moldova, o cifră extrem de înaltă raportată la numărul de populație⁴.

³ Studiul realizat de OSCE privind violența împotriva femeilor „Bunăstarea și siguranța femeilor” [425867_0.pdf \(osce.org\)](#)

⁴ Rezumatul Raportului de analiză a cazurilor examinate de Comisia de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale în anul 2022 realizat de Centrul de Drept al Femeilor [Publicații - CDF](#)

V. Principalele constatări și concluzii ale cercetării

Reflecțiile și concluziile din această parte a cercetării se bazează pe răspunsurile colectate în cadrul discuțiilor de grup, interviurilor și chestionarelor online. Este impresionant să observăm cum cercetarea a reușit să strângă atât date cantitative, cât și povești personale care pot oferi o perspectivă mai amplă și mai profundă asupra problemelor cu care se confruntă femeile în relații violente. Atunci când lucrăm cu subiecte sensibile precum violența față de femei și violența domestică, este esențial să nu uităm că în spatele fiecărei statistici și fiecărui număr se află o poveste umană, cu dureri și traume reale. Aceste mărturii individuale nu doar îmbogățesc cercetarea, ci pot să ofere o înțelegere mai profundă și mai empatică a experiențelor personale ale acestor femei.

Au fost colectate și analizate mai mult de 300 de chestionare online. După filtrarea preventivă și excluderea chestionarelor folosite pentru testare, au fost analizate 298 de răspunsuri. La fiecare întrebare, pe baza răspunsurilor au fost create grupuri pentru reducerea variabilelor, dar fără a afecta sensul răspunsurilor și reprezentativitatea. La marea majoritate a întrebărilor au fost disponibile răspunsuri multiple.

Deoarece respondentele au cuprins femei din medii și grupuri diferite, considerăm că este important să prezentăm profilul acestora și nuanțele pe care studiul a reușit să le surprindă în legătură cu factorii pe care aceștia îi percep ca potențiale bariere în calea solicitării de ajutor și sprijin, precum și contextele care îi fac să se simtă auzite și sprijinite.

Date demografice generale

Figura 1: Date demografice generale

Sursa de întreținere sau venit

Pensie/Salariu	85 %
Alocații, indemnizații sociale și beneficii	16 %
Ajutor din partea părinților/rudelor	15 %
Nu am nici o sursă de venit	5 %
Hobby, investiții, venituri din activitatea de întreprinzător	5 %
Bursă	1 %

Răspunsuri

298

#Copii/la întreținerea

Câți copii aveți?	Număr persoane aflate la întreținere		
	0	1-2	3+
0	78	7	1
1-2	35	130	16
3+	6	6	19

Apartenența religioasă

Creștin-ortodoxă	78 %
Atee	15 %
Gnosticism	6 %
Agnosticism	1 %
Musulmana	0 %

Studii

Fără studii	1 %
Gimnaziu/ școală medie (5-9 clase, inclusiv fostele 4-8 clase)	2 %
Liceal/ mediu general (10 - 12 clase, inclusiv fostele scoli de 10..)	8 %
Medii de specialitate (colegiu, fostele tehnicum, școala profesională)	10 %
Studii superioare (universități, institute)	83 %

De obicei în ce limb..

	Русский	Română
Română/Moldovene..	21	226
Rusa	34	7
Bulgara		2
Engleza		1
Ucraineana	7	-

Apartenența la unul din g...

Grupul general de respondenți	88 %
Grup minoritar etnic	8 %
LGBTIOIA+	4 %
Who's here	1 %

De ce suport beneficiați?

Ajutor financiar și material	46 %
De a rămâne pe teritoriul Republicii Moldova pe perioada protecției tem...	31 %
De acces la învățământ general, în cazul minorilor	8 %
De asistența medicală primară și de urgență	8 %
Все пункты	8 %

Vârsta/Starea civila

	+25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-65	66+	Total
Căsătorită	2 %	6 %	19 %	14 %	9 %	9 %	1 %	61 %
Necăsătorită & Singură	8 %	4 %	1 %	2 %	1 %	1 %		17 %
Divorțată & Separați		1 %	3 %	3 %	3 %	2 %	0 %	12 %
În concubinaj	3 %	1 %	3 %	1 %	1 %	0 %		9 %
Văduva					1 %	1 %		1 %
Total	13 %	12 %	27 %	20 %	14 %	13 %	2 %	100 %

Situația economică a gospodăriei, ocupația

Care este ocupația dvs. de baza la moment	Care dintre următoarele afirmații descrie cel mai bine situația economică				Total
	Foarte greu cu venitul	Greu cu venitul	Destul, nu punem bani deoparte	Destul, putem pune bani deoparte	
Angajată în câmpul muncii neoficial	1 %	1 %	1 %	1 %	5 %
Angajată în câmpul muncii oficial	3 %	13 %	27 %	19 %	62 %
Concediu de creștere a copilului	1 %	4 %	3 %	4 %	11 %
Întreprinzătoare	0 %	0 %	1 %	1 %	3 %
Învăț (studentă/elevă)	1 %	3 %	3 %	3 %	9 %
Pensionară (de vârstă sau dizabilitate)	2 %	0 %	1 %	0 %	3 %
Șomeră, nu lucrez	3 %	1 %	2 %	1 %	7 %
Total	10 %	22 %	38 %	29 %	100 %

Cetățenie (group)

Regiunea	Mediul		
	Rural	Urban	
Moldova	Centru	13 %	48 %
	Nord	8 %	9 %
	Sud	6 %	4 %
	Transnistria		4 %
	UTA Gagauzia	0 %	0 %
România	Centru		1 %
	Nord	1 %	0 %
	Sud		1 %
Ucraina	Centru		0 %
	Nord	0 %	1 %
	Transnistria		3 %
Приднестровье	Transnistria	0 %	
Российская Федерация	Transnistria		0 %
Total		29 %	71 %

Indicați dacă aveți o necesitate specială/dizabilitate

Dizabilitate fizică	3 %
Dizabilitate intelectuală	2 %
Incapacitate temporară de muncă	7 %
Not specific	88 %

Figura 2: Vârsta/stare civilă

Vârsta (group)	+25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-65	66+
Căsătorită	1.68 %	6.04 %	19.46 %	14.43 %	8.72 %	9.40 %	1.34 %
Divorțat & Separați		1.01 %	3.02 %	3.02 %	2.68 %	1.68 %	0.34 %
În concubinaj	2.68 %	1.34 %	2.68 %	1.01 %	0.67 %	0.34 %	
Necăsătorita & Singură	8.39 %	3.69 %	1.34 %	1.68 %	1.01 %	1.01 %	
Văduva					0.67 %	0.67 %	

- Marea majoritate a respondentelor, 85 %, au vârsta cuprinsă între 26 – 65 de ani.
Cel mai mare grup, 35 %, îl constituie femeile căsătorite, cu vârste între 31 – 40 de ani.

Figura 3: Copii/persoane la întreținere

Câți copii aveți?	Număr persoane aflate la întreținerea dvs..		
	0	1-2	3+
0	78	7	1
1-2	35	130	16
3+	6	6	19

- Marea majoritate a participantelor (130 de persoane) au la întreținere copii (până la vârsta de 18 ani) și alte persoane dependente;

Figura 4: Limba de comunicare

De obicei în ce limbă dvs. comunicați	Русский	Română
Bulgară		2
Engleza		1
Română Moldovenească	21	226
Rusă	34	7
Ucraineană	7	

- Marea majoritate a respondentelor au selectat limba română ca limbă de comunicare.

Figura 5: Mediul/cetățenie/regiune

Cetățenie (group)	Regiunea	Mediul	
		Rural	Urban
Moldova	Centru	12.75 %	47.65 %
	Nord	8.05 %	8.72 %
	Sud	6.04 %	4.36 %
	Transnistria		3.69 %
	UTA Gagauzia	0.34 %	0.34 %
România	Centru		1.01 %
	Nord	0.67 %	0.34 %
	Sud		0.67 %
Ucraina	Centru		0.34 %
	Nord	0.34 %	1.34 %
	Transnistria		2.68 %
Приднестровье	Transnistria	0.34 %	
Российская Федерация	Transnistria		0.34 %
Total		28.52 %	71.48 %

- 48 % de participante sunt din regiunea Centru, mediul urban;
- Un număr semnificativ de femei cu cetățenie ucraineană locuiesc pe teritoriul din stânga Nistrului.

Figura 6: Suport pentru refugiatele din Ucraina

Daca sunteți din Ucraina de ce suport beneficiați

De ce suport beneficiați?	
Ajutor financiar și material	46.15 %
De a rămâne pe teritoriul Republicii Moldova pe perioada protecției t...	30.77 %
De acces la învățământ general, în cazul minorilor	7.69 %
De asistență medical primară și de urgent	7.69 %
Все пункты	7.69 %

- Femeile refugiate din Ucraina beneficiază de mai multe tipuri de asistență oferită de Guvernul Republicii Moldova. Cererea scăzută pentru anumite servicii se datorează, probabil, caracterului temporar de ședere (tranzit, întoarcerea în Ucraina, etc.).

Figura 7: Studii

Ce studii aveți

Studii	
Fără studii	0.67 %
Gimnaziu/ școală medie (5-9 clase, inclusiv fostele 4-8 clase)	2.01 %
Liceal/ mediu general (10 - 12 clase, inclusiv fostele școli de 10 clase)	8.05 %
Medii de specialitate (colegiu, fostele tehnicum, școală profesională)	10.07 %
Studii superioare (universități, institute)	83.22 %

- 83 %, marea majoritate a participantelor, sunt femeile cu studii superioare;
- Distribuția arată un procent mic al respondentelor care nu au studii, ceea ce se explică, cel mai probabil, și de profilul femeilor care utilizează rețelele sociale;
- Un număr semnificativ, sub 20 % dintre respondente, sunt femeile care au studii primare și medii.

Figura 8: Apartenența religioasă

Apartenența religioasă

Agnosticism	1.01 %
Atee	14.77 %
Creștin-ortodoxă	77.52 %
Gnosticism	6.38 %
Musulmană	0.34 %

- 84,24 % dintre respondente se consideră credincioase, dintre care 77,52 % sunt creștin-ortodoxe.

Figura 9: Apartenența la grupuri minoritare

Apartenența la unul din grupuri

Grup minoritar etnic	7.72 %
Grupul general de respondențe	87.92 %
LGBTQIA+	3.69 %
Who's here	0.67 %

- Un procent semnificativ de femei aparțin grupului minoritar etnic – 7.72 %, și grupului LGBTQIA+ – 3,69 %.

Figură 10: Situația economică

Situația economică a gospodăriei, ocupația

Care este ocupația dvs. de bază la moment	Care dintre următoarele afirmații descrie cel mai bine situația economică				
	Foarte greu cu venitul	Greu cu venitul	Destul, nu punem bani deoparte	Destul, putem pune bani deoparte	Total
Angajată în câmpul muncii neoficial	1.01 %	1.34 %	1.01 %	1.34 %	4.70 %
Angajată în câmpul muncii oficial	2.68 %	12.75 %	27.18 %	19.13 %	61.74 %
Concediu de creștere a copilului	0.67 %	3.69 %	3.02 %	3.69 %	11.07 %
Întreprinzătoare	0.34 %	0.34 %	1.34 %	1.01 %	3.02 %
Învăț (studentă/elevă)	1.01 %	3.02 %	2.68 %	2.68 %	9.40 %
Pensionară (de vârstă sau dizabilitate)	1.68 %	0.34 %	0.67 %	0.34 %	3.02 %
Șomeră, nu lucrez	2.68 %	1.01 %	2.35 %	1.01 %	7.05 %
Total	10.07 %	22.48 %	38.26 %	29.19 %	100 %

- Doar o treime dintre respondente, 27 %, au remarcat că au posibilitatea de a economisi bani. Având în vedere că situația financiară indicată se referă la gospodăria (familii), 2/3 din familiile respondenților nu pot fi încadrate în clasa de mijloc, adică gospodăria/familii care au o siguranță financiară de bază pentru o perioadă scurtă de timp în caz de schimbări majore neprevăzute: boală, dezastru natural, tulburări financiare și sociale. În plus, trebuie remarcat faptul că numărul persoanelor angajate neoficial indică un factor de vulnerabilitate în termeni de garanții sociale: asigurare medicală, concedii plătite, etc.

Nivelul de informare și înțelegere a violenței față de femei

Figura 11: Nivelul de informare și înțelegere a violenței față de femei

Știți ce înseamnă termenul „Violent pe bază de gen și/sau violența în familie”

Da, știu foarte bine ce înseamnă asta	92.24 %
Am auzit despre asta, dar nu pot da o definiție exactă	7.31 %
Nu știu ce înseamnă asta	0.46 %

Ce forme de violență cunoașteți

Violența psihologică	287
Violența fizică	279
Violența sexuală	258
Violența economică	236
Hărțuire/violență online	221
Violența spirituală	181
Toate	5
Bulling	1
Emoțională	1
Nu există	1
Obstretica	1
Religioasă	1
Verbală	1
На работе.	1
Ознакомлена теоретически со всеми понятиями.	1
Социальное, репродуктивное	1

Când violență fi raportat

La primele manifestări de violență	91.28 %
Când copiii sunt amenințați sau supuși violenței de orice formă	39.60 %
Când violența este gravă și poate duce la moarte sau leziuni...	35.57 %
Atunci când violența continuă de mult timp	34.56 %

Ce forme de violență fi raportat

Violența fizică	94.63 %
Violența sexuală	91.61 %
Hărțuire/violența online	75.50 %
Violența psihologică	65.44 %
Violența economică	54.03 %
Violența spirituală	37.25 %
Toate	6.38 %
Ar trebui să poți raporta dar nu sunt prea deschiși	0.34 %
Nu există	0.34 %
Raportarea la instituțiile din mediul rural nu are rezultate p..	0.34 %
Политическое	0.34 %

La această secțiune a chestionarului, respondentele au avut posibilitatea să selecteze mai multe variante de răspuns, oricâte le consideră adevărate.

Un număr covârșitor de respondente, >92 %, spun că cunosc și înțeleg termenul „Violență față de femei și/sau violența în familie”, formele și semnele, când și ce forme de violență pot și trebuie raportate autorităților.

Marea majoritate a respondentelor, 91,28 %, menționează că violența trebuie raportată la primele manifestări. Totodată, având posibilitatea de a selecta mai multe răspunsuri, aproximativ 72 % dintre respondente au bifat și opțiunile că violența trebuie raportată când este îndreptată asupra copiilor, când devine foarte gravă sau durează de mult timp, contrazicându-și astfel primul răspuns – la primele manifestări. Asta indică clar o discrepanță dintre a avea cunoștințe teoretice despre ce este violența și a se adresa după ajutor, a se separa de partenerul violent și/sau de raporta cazul de violență. Aceste concluzii se confirmă și ulterior, când marea majoritate a femeilor au menționat că s-au adresat la organele de drept doar când violența a devenit foarte gravă, a durat mult timp sau

a fost îndreptată asupra copiilor. Concluzii similare reies și din discuțiile de grup și interviuri.

Marea majoritate a respondentelor cunosc toate formele de violență și le pot defini. Referitor la **violența psihologică și economică**, participantele la focus grupuri au menționat că „este un obstacol special provocat de membrii familiei în calea ei spre dezvoltare și împlinire și o serie de interdicții folosite de agresor pentru a limita (de exemplu, felul ei de a se îmbrăca, comporta, pasiunile etc.).

Un nivel mai redus de înțelegere a violenței psihologice l-au avut participantele din anumite zone cum ar fi, Tiraspol sau Chirsova, iar unele dintre ele au declarat că „este un clișeu faptul că majoritatea agresorilor sunt bărbați”. Ultima afirmație, susținută și de alte participante, aparține unei femei care s-a născut și a crescut într-o familie unde femeile sunt preponderent agresoare, iar violența era folosită ca un „instrument de educare”. Femeile din aceste regiuni s-au concentrat pe formele de abuz dintre părinte și copil, care odată cu adolescența și maturitatea copiilor se inversează – copiii aplică violența în raport cu părinții ori în familiile create. Multe dintre acestea

au vorbit despre experiențele personale de violență trăite în copilărie sau în prezent, susținând că violența împotriva copiilor este una „normală”. Aceste discuții ne-au arătat din nou ceea ce confirmă și studiile psihologice: este foarte probabil ca copiii care cresc în familii violente să reproducă violența la maturitate în propriile familii.

Potrivit multor femei intervievate, **violența psihologică și/sau economică** este internalizată și normalizată și nu constituie motiv de a pleca dintr-o relație abuzivă sau de a raporta autorităților. Ele au convingerea că abuzurile fizice și sexuale pot fi dovedite și pedepsite, însă altele „sunt imposibil (n.r. de demonstrat) și nu are rost să fie raportate”. De cele mai multe ori, femeia este acuzată de rude sau consăteni că „se alintă”, că „exagerează” sau că este influențată de valori străine familiei tradiționale.

Femeile din s. Chirsova au menționat în unanimitate că este imperativ necesar să contacteze poliția dacă violența fizică afectează un copil, dar dacă este vorba despre violența economică, aceasta trebuie „tolerată și răbdată, pentru că este tatăl copiilor” (n.r. pentru a nu separa familia). Și participantele din alte sate au menționat că deși înțeleg că violența psihologică și/sau economică este un abuz, nu consideră că acesta este un motiv serios de a-și părăsi partenerul sau soțul și încearcă să se adapteze într-un fel sau altul.

Din discuțiile de grup reiese că violența psihologică și/sau economică este o rutină și o parte integrantă a vieții de familie. Femeile înțeleg că abuzurile sunt o formă de control a agresorului (soțul sau partenerul intim) și că au consecințe grave asupra stării lor de sănătate și asupra copiilor. Totuși, practic toate au recunoscut că le este dificil să se opună ori să plece din cauza fricii și rușinii și altor motive pe care le vom detalia pe parcurs.

Subiectul **violenței sexuale și/sau violului marital** este un subiect tabu și a fost evitat de către participantele la discuțiile de grup și abordat cu multă rezervă în interviuri. Supraviețuitoarele care au participat în interviuri au menționat că făceau sex cu soțul/partenerul doar ca să fie bine în familie și să nu devină și mai agresiv, adică ca o metodă de a supraviețui într-o relație violentă. Violența sexuală presupune și interzicerea folosirii contraceptivelor sau sex neprotejat, argumentată de faptul că bărbatul își dorește copii sau de comoditatea acestuia și femeile au menționat că doar un specialist (psiholog sau ginecolog) le-a ajutat să înțeleagă asta.

Violența intergenerațională a fost menționată în mai multe grupuri de femei. Femeile din anumite regiuni, de exemplu UTA Găgăuzia, au menționat că mamele soacre sau mamele lor aveau un comportament agresiv față de nurori și față de ele pentru că în marea majoritate a cazurilor au fost și ele victime ale violenței. Femeile au menționat cazuri când mamele le-au forțat să se întorcă la soțul violent și să nu distrugă familia. Rolurile de gen tradiționale ”bărbatul este capul familiei și femeia este gâtul” sau „femeile înțelepte ar ști cum să creeze o atmosferă calmă” sunt adesea folosite ca argumente pentru a justifica aceste abuzuri. Agresivitatea bărbaților, după cum au indicat femeile, se datorează faptului că aceștia doresc să își demonstreze puterea, în special în familie și societate. Unele femei au declarat că sunt învinuite pentru violență, pentru că l-au „provocat” pe agresor sau că l-au „umilit în public”, inclusiv pentru că au o slujbă mai bună decât a lor. Aceste comportamente, potrivit femeilor, sunt foarte frecvente și rareori dezvăluite.

Cam după 3 luni după ce ne-am căsătorit și ne-am mutat împreună, a început să mă numească, să mă critice cum fac mâncare, cum o educ pe fiica mea de la primul soț, că vorbesc la telefon cu sora mea și tot așa. Îmi spunea des „Cui tu trebuiești, cine o să se uite la tine?” De câteva ori i-am spus că nu vreau să fac dragoste cu dânsul, dar de fiecare dată ieșea cum vroia el. Îmi spunea, eu sunt bărbat și mie îmi trebuie sex. Eu nu vroiam să rămân însărcinată pentru că aveam probleme de sănătate, la nașterea fiicei mele mai nu am murit. Dar el nu folosea prezervativul și mi-a aruncat pastilele hormonale. El spunea că vrea copil de la mine. Am rămas gravidă și mi-am făcut avort medicamentos. Când am rămas a doua oară și am venit la ginecolog, ea m-a chemat a început să mă întrebe ce se întâmplă. Când eu i-am povestit, ea l-a chemat și pe dânsul și i-a vorbit foarte sever dacă el înțelege că asta e abuz sexual și că-mi pune viața în pericol? I-a spus să termine că altfel va merge ea la poliție. El după asta și mai tare s-a înrăit, dar nu m-a mai atins, dar cred că și pentru că am obținut ordonanță de restricție.

T., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Tata pe alocuri era violent cu mama și verbal, și fizic (n.red. cu „pe alocuri”, recunoaște că vrea să diminueze tensiunea). Am fost martoră și cred că asta m-a adus în relația cu fostul meu soț.

R., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Acum 3 ani am venit cu familia sa locuim la sat, sunt îngrozită și în prezent de modul în care femeile conviețuiesc, percep violența ca o normalitate și o forma de manifestare a iubirii, de aceea am creat în comunitate un grup de suport pentru femeile din s. Bahmut, Călărăși.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Figura 12: Formele de violență, impact, raportarea și grupul de vîrstă/starea civilă

Cine este abuzatorul/ea

Tata	29.19 %
Soțul/partenerul	26.85 %
Persoană străină	18.79 %
Fostul soț/partener	18.46 %
Mama	10.40 %
Unchiul	5.37 %
Bunelul	3.02 %
Fratele	3.02 %
Mătușa	2.01 %
Copiii	0.67 %
Sora	0.67 %

În ce măsură ați fost afectată de violență

	Foarte afectată	Puțin afectată	Neafectată
Mi-a crescut anxietatea, neliniștea, frica	41.61 %	9.40 %	6.38 %
Am pierdut încrederea și respectul de sine	33.56 %	12.75 %	9.06 %
Acutizarea sau apariția tulburărilor de somn	31.88 %	9.40 %	10.40 %
Dificultăți să am relații personale	30.54 %	12.08 %	9.40 %
Dificultăți să am relații sociale	27.52 %	12.75 %	10.40 %
Acutizarea sau apariția tulburărilor de aliment..	23.83 %	8.72 %	14.09 %
Mai puțin capabilă să fac față problemelor zilnice	23.83 %	13.76 %	10.40 %
Mai puțin capabilă să fac față ca printre	17.79 %	10.74 %	15.44 %
Acutizarea sau apariția bolilor organelor inter..	14.09 %	9.40 %	21.81 %
Mi-au fost cauzate leziuni corporale grave	10.74 %	14.43 %	21.81 %
Cicatrici vizibile	7.72 %	10.07 %	25.50 %

V-ați confruntat cu violența în calitate de

Victimă	58.72 %
Martoră	43.29 %
Nu m-am confruntat	24.50 %
Abuzatoare	7.05 %

La cine ați apelat când v-ați confruntat cu violența

Familie, rude	24.16 %
Nu am apelat după ajutor	22.48 %
Poliție	18.46 %
Prieteni	14.43 %
Psiholog privat	12.08 %
Organizație non-guvernamentală	5.37 %
Preot/pastor	4.36 %
Asistentă socială/ primărie	3.36 %
Colegi de serviciu și/sau șef	2.68 %
Nu m-am confruntat și nu am apelat	1.68 %

Vârsta/Starea civilă

Starea civil (group)	25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-65	66+	Total
Căsătorită	1.68 %	6.04 %	19.46 %	14.48 %	8.72 %	9.40 %	1.34 %	61.07 %
Necăsătorită & Singur	8.39 %	3.69 %	1.34 %	1.68 %	1.01 %	1.01 %		17.11 %
Divorțat & Separați		1.01 %	3.02 %	3.02 %	2.68 %	1.68 %	0.34 %	11.74 %
În concubinaj	2.68 %	1.34 %	2.68 %	1.01 %	0.67 %	0.34 %		8.72 %
Văduvă					0.67 %	0.67 %		1.34 %
Total	12.75 %	12.08 %	26.51 %	20.13 %	13.76 %	13.09 %	1.68 %	100 %

Aproximativ 40 % dintre respondente au refuzat să răspundă la o serie de întrebări.

- ▶ Aproximativ 60 % dintre respondente au fost victime ale violenței și în jur de 43 % – martore. Dintre cele care s-au confruntat cu violența:
- ▶ Aproximativ 30 % indică în calitate de agresor tatăl;
- ▶ Aproximativ 49 % au indicat în calitate de agresor soțul/partenerul, actual sau fost;
- ▶ Circa 19 % indică o persoană străină;
- ▶ În jur de 11 % dintre respondente au indicat mama în calitate de agresoare.

Marea majoritatea a femeilor care s-au identificat fie ca martore, fie ca victime au între 31 – 40 de ani. Aceste concluzii au fost confirmate și în interviurile cu specialiștii. Una din ipoteze este că în această perioadă, femeile sunt în concediu de maternitate sau concediu de îngrijire a copilului și sunt dependente financiar într-o măsură mai mare de soț sau partener și nu au venituri suficiente. Astfel, riscul de a fi victime este mai mare. La fel, pentru acest grup de vîrstă sentimentul de rușine ca unul din factorii determinanți de a nu povesti despre violență și a nu pleca din relații este mai mare, aspect care va fi detaliat ulterior.

Majoritatea respondentelor notează înrăutățirea stării de sănătate mintală și fizică ca urmare a violenței, schimbări psihologice și fiziologice precum: creșterea anxietății, tulburări de somn, pierderea încrederii în sine, dificultăți de a crea și menține relații personale și sociale.

Factorii care determina femeile să se adreseze după ajutor și barierele care le împiedică

Figura 13: Factori care determină femeile să se adreseze după ajutor și/ sau să iasă din relații violente și grupul de vîrstă/starea civilă

Answers

175

V-ați confruntat cu violent în calitate de

Victimă	100 %
---------	-------

Cine este abuzatorul/ea

Tata	45 %
Soțul/partenerul	45 %
Fostul soț/part..	31 %
Persoană străină	30 %
Mama	17 %
Unchiul	9 %
Bunelul	5 %
Fratele	5 %
Mătușa	3 %
Copiii	1 %
Sora	1 %

Cit timp ați fost într-o violentă

Regulat	37 %
Din când în când	37 %
Doar odată	20 %
Niciodată	4 %
În copilărie	2 %

La cine ați apelat când v-ați confruntat cu violența

Familie, rude	39 %
Nu am apelat după ajutor	35 %
Poliție	29 %
Prieteni	25 %
Psiholog privat	20 %
Organizație non-guvernamentală	9 %
Preot/pastor	7 %
Asistentă socială/ primărie	6 %
Colegi de serviciu și/sau șef	5 %
Nu m-am confruntat și nu ..	2 %

În ce măsură factorii v-au determinat să vă adresați după ajutor

	Într-o mare m..	Într-o oarecare..	Deloc nu m-au d..
Violența a durat mult timp	39 %	17 %	12 %
Amenințarea sau violența îndreptată î.	38 %	10 %	16 %
Când am început să am tulburări de să..	39 %	18 %	12 %
Violența a devenit foarte gravă	36 %	18 %	12 %
Au apărut/s-au agravat dependența p..	24 %	11 %	24 %
Am aflat că sunt legi, instituții și organ..	22 %	10 %	25 %
Condițiile de trai s-au înrăutățit și ven..	15 %	9 %	31 %
Condițiile de trai s-au îmbunătățit și v..	14 %	13 %	29 %

În ce măsură factorii v-au determinat să ieșiți dintr-o relație violentă

	Într-o mare m..	Într-o oarecare..	Deloc nu m-au d..
Am avut unde pleca	38 %	11 %	23 %
Suportul și încurajarea familiei de origine	33 %	14 %	27 %
Condițiile mele materiale și financiare s-au î..	27 %	17 %	24 %
Suportul și încurajarea prietenilor	25 %	23 %	23 %
Suportul și încurajarea din partea copiilor	15 %	12 %	34 %
Suportul și încurajarea organizației non guv..	14 %	7 %	42 %
Suportul și încurajarea organelor de drept	9 %	9 %	44 %
Condițiile mele materiale și financiare s-au î..	6 %	7 %	44 %
Suportul și încurajarea colegilor/angajator	6 %	9 %	46 %
Suportul și încurajarea familiei soțului/parte..	5 %	7 %	49 %
Suportul și încurajarea asistentei sociale/pri..	5 %	7 %	48 %
Suportul și încurajarea preotului/pastorului	3 %	5 %	50 %

Circa

60%

de femei (175 de răspunsuri din 298) s-au identificat ca **victimă și au fost într-o relație violentă regulat sau periodic.**

Cel mai des **agresorii** sunt:

tatăl, soțul/partenerul actual sau fost.

24%

Majoritatea femeilor victime apelează după ajutor în primul rând la **familie și rude**

18%

apelează la poliție

14%

apelează la prieteni

17%

apelează la servicii specializate, cum ar fi psihologi privați și organizații non-guvernamentale

Aceste concluzii au fost confirmate și de interviurile cu polițiști și cu femeile supraviețuitoare.

Primii doi factorii pozitivi care au determinat într-o mare măsură femeile să iasă dintr-o relație violentă sunt:

38%

au avut unde pleca

33%

au avut suportul și încurajarea familiei de origine

Primii factori negativi care determină femeile să se adreseze după ajutor sunt: violența a durat mult timp; violența a fost îndreptată împotriva copiilor; când au început să aibă tulburări de sănătate și violența a devenit foarte gravă. Procentual, distribuția arată astfel:

39%

când violența a durat mult timp

38%

violența a fost îndreptată împotriva copiilor

27%

îmbunătățirea condițiilor financiare și materiale.

39%

când violența a devenit foarte gravă

36%

când a început să aibă tulburări de sănătate

27%

suportul și încurajarea din partea prietenilor.

Eu am decis să plec de la soțul meu doar atunci când o prietenă mi-a spus că are un apartament și pot să stau acolo o lună gratuit. Într-o zi ea m-a sunat și a auzit cum el striga la mine, era după câteva zile după ce m-a lovit cu scaunul de bucătărie. A doua zi, după lucru eu am luat fata de la grădiniță și am plecat direct la ea. Mi-am luat de acasă doar câteva sacoșe cu haine și lucrurile necesare. El nu era acasă. Restul lucrurilor le-am luat împreună cu fratele meu mai mare mai târziu. Până la asta, căutam apartamente să închiriez dar nu-mi permiteam financiar. Am găsit odată un apartament pe care mi-l permiteam dar când proprietarii au auzit că eu sunt singură cu copilul s-au răzgândit.

V., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Eu eram la mătușa mea. Ei s-a plecat cu toată familia ei în Italia și eu trăiam la ei acasă. Părinții mei m-au dus acolo. Pentru că eram cu copiii și să nu deranjez pe nimeni. Era pe timp de iarnă. Ne-am dus cu mama, cu mătușă-mea cealaltă. Toți au sărit. Noi, în general, toată familia noastră suntem foarte uniți... Am făcut repede reparație acolo. Cam undeva o lună, el umbla și mă căuta și nu înțelegea unde sunt.

L., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Din cauza lipsurilor financiare și posibil a curajului de 6 ani sunt victimă a violenței domestice practic cu toate formele și conștientizez că am doi băieți care văd/aud/înțeleg această situație, dar...

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Figura 14: Accesarea serviciilor și eficiența și/sau să iasă din relații violente și grupul de vîrstă/starea civilă

Ați beneficiat de servicii

	De stat	ONG	Nu am beneficiat	Nu sunt interesata
Consiliere la telefon..	7 %	10 %	78 %	5 %
Consiliere socială	7 %	10 %	79 %	4 %
Consiliere juridică	15 %	13 %	68 %	4 %
Altceva	11 %	8 %	70 %	12 %
Consiliere psihologică	17 %	33 %	48 %	2 %
Total	34 %	38 %	91 %	15 %

Cine este abuzatorul/ea

Soțul/partenerul	51 %
Tata	48 %
Fostul soț/part..	31 %
Persoană străină	29 %
Mama	20 %
Unchiul	10 %
Bunelul	7 %
Fratele	5 %
Mătușa	5 %
Copiii	2 %
Sora	2 %

În ce măsură ați fost afectată violența

	Foarte afectată	Puțin afectată	Neafectată
Mi-a crescut anxietatea, neliniștea, frica	74 %	16 %	9 %
Am pierdut încrederea și respectul de sine	63 %	23 %	11 %
Acutizarea sau apariția tulburărilor de somn	62 %	17 %	14 %
Dificultăți să am relații personale	59 %	21 %	13 %
Dificultăți să am relații sociale	53 %	23 %	16 %
Acutizarea sau apariția tulburărilor de alimentare	50 %	15 %	20 %
Mai puțin capabilă să fac față problemelor..	46 %	26 %	18 %
Mai puțin capabilă să fac față ca părinte	37 %	22 %	24 %
Acutizarea sau apariția bolilor organelor în..	31 %	20 %	34 %
Mi-au fost cauzate leziuni corporale grave	22 %	30 %	35 %
Cicatrici vizibile	16 %	22 %	41 %

La cine ați apelat când v-ați confruntat cu violența

Familie, rude	46 %
Poliție	44 %
Prieteni	30 %
Nu am apelat după ajutor	25 %
Psiholog privat	25 %
Organizație non-guvernăm.	13 %
Preot/pastor	10 %
Asistentă socială/ primărie	9 %
Colegi de serviciu și/sau șef	7 %
Nu m-am confruntat și nu..	3 %

Servicii au fost gratuite

	Da	Nu
Consiliere juridică	32 %	40 %
Consiliere la telefonul d..	44 %	22 %
Consiliere psihologică	35 %	44 %
Consiliere socială	35 %	29 %

Answers

112

V-ați confruntat cu violență în calitate de

Victimă	94 %
Martora	49 %
Abuzatoare	13 %

Cît timp ați fost într-o violență

Regulat	46 %
Din când în când	33 %
Doar odată	16 %
În copilărie	4 %
Niciodată	1 %

Care a fost motivul din care nu ați ..

Nu am încredere în păstrarea confidențialității	51 %
Îmi este rușine să mă adresez	54 %
Din cauza situației financiare	43 %
Nu știu că există asemenea servicii	30 %
Nu am nevoie de consiliere	5 %

În ce măsură factorii v-au determinat să vă adresați după ajutor

	Într-o mare m..	Într-o oarecare..	Deloc nu m-au d..
Violența a durat mult timp	53 %	22 %	12 %
Amenințarea sau violența îndreptată..	52 %	12 %	20 %
Când am început să am tulburări de să..	48 %	21 %	18 %
Violența a devenit foarte gravă	48 %	23 %	13 %
Au apărut/s-au agravat dependența p..	33 %	13 %	32 %
Am aflat că sunt legi instituții și organ..	30 %	13 %	32 %
Condițiile de trai s-au înrăutățit și ven..	19 %	11 %	43 %
Condițiile de trai s-au îmbunătățit și v..	20 %	17 %	38 %

În ce măsură factorii v-au determinat să nu vă adresați după ajutor

	Într-o mare m..	Într-o oarecare..	Deloc nu m-au d..
Îmi era rușine	54 %	28 %	12 %
Lipsa unui mediu și spațiu sigur și confiden..	41 %	23 %	15 %
Credeam că nimeni nu mă va ajuta	47 %	24 %	13 %
Proceduri copleșitoare și lungi	39 %	18 %	26 %
Am vrut să-mi păstrez familia, relația	35 %	28 %	21 %
Ignorarea adresării mele de către specialis..	24 %	17 %	36 %
Mi-a fost frică de agresor	33 %	23 %	27 %
Lipsa specialistilor în localitate	19 %	27 %	30 %
Mi-a fost frică să pierd sprijinul și legăturil..	29 %	20 %	29 %
Mi-a fost frică că-mi va lua copiii	23 %	11 %	43 %
Nu cunoșteam unde să mă adresez	21 %	26 %	32 %
Experiența anterioară neplăcută de interac..	15 %	21 %	41 %
Experiența anterioară personală neplăcută..	21 %	19 %	40 %
Specialiștii la care m-am adresat au consid..	19 %	15 %	44 %
Soțul/partenerul este o persoană cu influe..	19 %	12 %	49 %
Credeam că situația de violență este o nor..	14 %	27 %	34 %

Cât de eficientă a fost adresarea la

	Nu a fost destul de eficientă	Nu a fost eficientă
Asistentă socială/primărie	13 %	40 %
Colegi de serviciu și/sau șef	14 %	40 %
Familie, rude	37 %	26 %
Organizație non-guvernamentală	10 %	29 %
Poliție	27 %	44 %
Preot	6 %	45 %
Prieteni	27 %	29 %
Total	65 %	78 %

Vârsta/Starea civilă

Starea civil (group)	25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-65	66+	Total
Căsătorită		4 %	14 %	10 %	11 %	12 %	2 %	53 %
Divorțată & Separa..		1 %	4 %	6 %	4 %	3 %	1 %	19 %
Necăsătorită & Sin..			4 %	2 %	1 %	2 %		17 %
În concubinaj	9 %	2 %	4 %	1 %		1 %		10 %
Văduvă	3 %				1 %	1 %		2 %
Total	12 %	11 %	23 %	18 %	18 %	16 %	3 %	100 %

În ce măsură factorii v-au determinat să ieșiți dintr-o relație violentă

	Într-o mare m..	Într-o oarecare..	Deloc nu m-au d..
Am avut unde pleca	38 %	14 %	30 %
Suportul și încurajarea familiei de origine	38 %	18 %	29 %
Condițiile mele materiale și financiare s-au î.	29 %	20 %	27 %
Suportul și încurajarea prietenilor	27 %	29 %	30 %
Suportul și încurajarea din partea copiilor	20 %	16 %	42 %
Suportul și încurajarea organizației non guv..	16 %	11 %	50 %
Suportul și încurajarea organelor de drept	11 %	14 %	54 %
Condițiile mele materiale și financiare s-au î.	7 %	7 %	57 %
Suportul și încurajarea colegilor/angajator	8 %	14 %	54 %
Suportul și încurajarea familiei soțului/parte..	6 %	12 %	57 %
Suportul și încurajarea asistentei sociale/pri..	4 %	10 %	60 %
Suportul și încurajarea preotului/pastorului	4 %	7 %	63 %

În aceste figuri sunt prezentate datele unde se adresează în primul rând **femeile când se confruntă cu violența corelate cu percepția lor vis-a-vis de eficiența serviciilor oferite.**

94%

de femei care s-au identificat ca **victime**

Menționăm că în acest set de întrebări opțiunea de răspuns a fost multiplă.

49%

care s-au identificat ca **martore**

46%

au menționat că s-au confruntat **regulat cu acte de violență**

33%

au menționat **din când în când** ceea ce confirmă și răspunsurile de mai sus

Cel mai des femeile s-au adresat la următoarele persoane și/sau instituții de sprijin:

46%

s-au adresat la **familie și rude**

44%

s-au adresat la **poliție**

30%

s-au adresat la **prieteni**

Nivelul de satisfacție față de serviciile oferite de organizațiile non-guvernamentale este mai înalt în raport cu serviciile oferite de autorități, dar și aceste servicii trebuie îmbunătățite în continuare pentru a răspunde mai bine nevoilor femeilor și a crește numărul de beneficiare.

Factorii care au descurajat femeile să se adreseze după ajutor și/sau să raporteze cazurile de violență sunt:

54%

nu s-au adresat pentru că **le era rușine**

47%

credeau că **nimeni nu le va ajuta**

41%

nu s-au adresat pentru că **nu au avut un spațiu sigur și confidențial**

39%

au fost **descurajate de procedurile copleșitoare și lungi**

35%

au vrut **să-și păstreze familia și/sau relația**

Rușinea – factor determinant

- ▶ Respondentele pentru care rușinea este factorul determinant pentru a nu vorbi despre violență și a nu ieși din relații violente suferă de abuz preponderent din partea soților sau foștilor parteneri. Majoritatea aparțin grupeii de vârstă mijlocie – 31-40 de ani. Rușinea scade după 40 de ani. Una din ipoteze este că după 40 de ani, femeile devin mai independente financiar, mai realizate social și mature emoțional, copiii sunt mai mari sau pleacă la studii și rușinea datorată presiunii sociale de a fi o „mamă și soție bună” și „gospodină perfectă” este mult mai mică. Rușinea se bazează și este întărită de rolurile de gen care sunt inerent legate de familie și în care dacă nu te încadrezi, eșuezi ca femeie, mamă, soție, gospodină și ești anulată și stearsă din cercul familial sau social.
- ▶ Rușinea este o un sentiment colectiv subconștient care nu are față, nume, motive, argumente și este în mare măsură legată de rolurile de gen care plasează femeile exclusiv în mediul casnic. Rușinea este asociată cu eșecul în rolul de femeie, mamă, soție și rezultă cu izolarea și excluderea din cercul social. Există o legătură clară între povara rolurilor de gen și neîncadrarea în aceste roluri așa cum sunt așteptările. Fetițele de mici sunt învățate să le fie rușine când își murdăresc rochița, când sunt prea gălăgioase, prea „zbântuit”, când nu-și ascultă părinții, frații mai mari, când nu-și ajută familia în gospodărie. Fetițele care sunt percepute „altfel” contribuie la sentimentul lor de vinovăție și la impresia că este un defect personal al lor, că violența nu afectează pe nimeni altcineva și că trebuie să fie ascunsă. Nici una din femei nu a putu să spună foarte specific sau clar de cine îi este rușine și de ce îi este rușine.
- ▶ Unele femei ne-au povestit că în copilărie, erau bătute de părinți și apoi părinții le spuneau că ar trebui să le fie rușine că au vândut. Astfel, fetele au crescut cu sentimentul de rușine pentru că sunt bătute și tendința de a ascunde acest lucru.
- ▶ Datorită naturii izolante și secretomaniei din jurul rușinii, femeilor li se pare că doar lor li se întâmplă așa ceva (violența) și că acest lucru trebuie ascuns foarte bine. La rândul său, acest lucru duce la convingerea falsă că rușinea este o problemă personală sau un defect al persoanei.
- ▶ Rușinea trebuie abordată din perspectivă psihică, socială și culturală. Rușinea funcționează doar dacă avem convingerea că suntem singurele care se confruntă cu ea. În cazul în care știm că mai există și altcineva, un grup de

femei, femeile din toată comunitatea, din întreaga țară, care se luptă cu aceeași problemă, conceptul de rușine își pierde orice putere. Din acest motiv, grupurile de suport sunt foarte eficiente pentru ca femeile să se susțină reciproc.

- ▶ Povara rușinii este pusă pe umerii femeilor din copilărie și este transmisă din generație în generație de la mame, de la bunici. Este unul din cele mai eficiente constructe și mecanisme sociale de a ține fetele și femeile în relații violente, de subordonare și obediență.

După 5 ani, când m-am dus la școală, acolo eu țin minte foarte bine toate bătăile câte am mâncat și e foarte trist, pentru că am mers cu ochii vineți la școală, de multe ori am fost cu nasul spart până la sânge, am lins podelele, pentru că erau murdare, bătută cu coarda, cu palma, cu tot ce nimereste sub mână – asta nici nu se socoate. Și când rămâneau vânătăile, mă îmbrăca așa special ca să se vadă, să-mi fie rușine când ieșim undeva afară.

Și mie-mi era foarte tare rușine. Deja când am crescut mai mare mă întrebam, dar ei (mamei, n.red.) nu-i era rușine?!

A., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Dacă ești o femeie divorțată și mai ales mamă singură, atunci tu ești tare vulnerabilă. Într-un fel tu nu ești protejată de bărbatul tău și oricare al bărbat din sat poate să se dea la tine, să vină în casă, să te violeze. Lui nu o să-i fie nimic da tu rămâi cu rușinea. Și nici nu ești primită de femei, pentru că ce ești un pericol familiile lor, o femeie singură, liberă. Nu ești o femeie normală ca toate, cu bărbat la casă, gospodină și mamă bună.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Eu mă prefăceam că totul e în regulă, dar ei înțelegeau că nu era așa. L-au văzut de câteva ori că era agresiv verbal cu mine la sărbătorile de familie, știau doar prietenele mele apropiate. La una mă duceam și dormeam când era foarte agresiv. Nu mai țin minte cum am povestit familiei mele, îmi pare că nu mai știam ce să inventez când mi-au văzut vânătăile pe mâini, el m-a lovit cu scaunul de la bucătărie și eu am pus mâinile în față. Scriam în zilnicul meu că-mi era rușine de vecini, ce o să spună mahala. Mă gândesc de tare multe ori, de cine, de ce îmi era rușine??? Ce treabă aveau vecinii sau mahala cu viața mea că eu îi vedeam numai când veneam acasă în sat?

V., 43 DE ANI, INTERVIU PENTRU CERCETARE ✓

Factorii care au încurajat femeile să iasă dintr-o relație violentă sunt:

- ▶ 38 % au menționat că au plecat atunci când au avut unde pleca (un spațiu de locuit);
- ▶ 38 % au menționat încurajarea din partea familiei și rudelor ;
- ▶ 29 % îmbunătățirea condițiilor financiare și materiale;
- ▶ 27 de % susținerea copiilor;
- ▶ 20 % susținerea din partea prietenilor.

Cel mai eficient sprijin este menționat sprijinul din partea familiei (37 %) urmat de poliție (27 %) și prieteni (27 %).

- ▶ 40 %, de femei s-au adresat pentru consiliere juridică și psihologică privată, concluzie care s-a confirmat și în interviurile cu supraviețuitoarele. Femeile victime se adresează la avocați și psihologi privați fie pentru că nu au astfel de servicii gratuite în localitate (oferite în marea majoritate a cazurilor de către organizații), fie nu cunosc despre aceste servicii, fie nu au încredere în instituțiile statului și/sau organizații.
- ▶ 10 % dintre femei au menționat că s-au adresat la preot/pastor pentru sprijin. Dintre cele care s-au adresat, doar 11 % au fost încurajate, în mare măsură sau într-o oarecare măsură, să iasă din relațiile violente. În interviuri, unele femei ne-au spus că au găsit sprijin și alinare în biserică, dar totodată preoții le încurajau să rămână în relații violente pentru a-și păstra familie. Li se spunea că e păcat să se despartă, că asta e „crucea femeii”. Este recomandabil ca preoții să fie implicați în procesul de educație a comunității, să descurajeze violența domestică și să refere femeile către servicii specializate.

Dificultăți și bariere în accesarea serviciilor

Figura 15: Dificultăți în accesarea serviciilor

Care au fost dificultățile specifice pe care le-ați întâlnit când încercați servicii

	Amplasare incomodă	Experiența negativă anterioară (p..	Lipsa informației de contact	Nu răspund la adresarea mea	Orar de lucru incomod
Autorități locale (primăria, asistența socială)	4.70 %	24.16 %	13.76 %	14.43 %	6.04 %
ONGuri	11.74 %	5.37 %	28.86 %	5.70 %	9.40 %
Poliția	4.03 %	27.85 %	15.10 %	13.09 %	5.37 %
Telefonul de Încredere pentru Fete și femei	7.72 %	7.05 %	31.21 %	8.05 %	4.03 %
Total	18.46 %	30.54 %	40.27 %	19.46 %	13.09 %

- ▶ În medie, 25 % dintre respondente au menționat experiențe anterioare negative de interacționare cu autoritățile statului: lipsa unui spațiu sigur și confidențial, atitudine nepotrivită, lipsa încrederii că vor fi ajutate;
- ▶ Marea majoritate a femeilor care s-au adresat la organizații au menționat drept dificultăți lipsa informației de contact și amplasarea incomodă;
- ▶ 31 % au menționat lipsa informației de contact despre Telefonul de Încredere pentru Fete și Femei;
- ▶ Din interviuri și discuții de grup, femeile au menționat că există prea puțină informație despre organizațiile non-guvernamentale și cum acestea le pot ajuta la modul practic.

Adițional, femeile care au participat la cercetarea calitativă au mai menționat:

- ▶ O mare parte din femei aleg să nu raporteze cazurile de violență instituțiilor statului, dar își doresc ca violența să înceteze și separarea de agresor este văzută ca cea mai eficientă metodă;
- ▶ Femeile se adresează la familie/rude în primul rând pentru că nu au încredere în reprezentanții statului și le este teamă că abuzatorul va deveni și mai agresiv după denunț. Unele chiar au fost amenințate de partener că „actele de violență se vor înrăutăți” dacă vor raporta la poliție, ceea ce le-a convins să nu ceară ajutor. În unele situații, după intervenția poliției agresorul a încetat să fie violent, în altele s-a schimbat forma de violență, s-a trecut de la fizică, la psihologică;
- ▶ Lipsa încrederii este determinată și de faptul că femeia sau cineva din anturajul ei a cerut ajutor de la poliție, dar nu a fost ajutată. De multe ori, interesele agresorului au prevalat din cauza abuzului de putere, a relațiilor de prietenie/rudenie dintre agresor și polițist sau/și a corupției. De asemenea, respondentele au vorbit despre situația în care victimele sunt nevoite să-și retragă plângerea pentru că li se spune că „amenda agresorului va fi plătită tot din

banii familiei”. Acest lucru denotă faptul că femeile cred în continuare că pentru violența în familie sunt aplicate amenzi, ceea ce scade nivelul de raportare a cazurilor de violență;

- ▶ Totodată, femeile au afirmat că polițiștii cer „dovezi concrete sau chiar martori”. Dacă femeile nu prezintă aceste probe, polițiștii refuză să investigheze cazul. Există o percepție generală despre solidaritatea masculină a polițiștilor cu agresorii și impunitatea față de agresori;
- ▶ Femeile din stânga Nistrului menționează că polițiști ridiculizează des femeile care depun plângere împotriva agresorului. Ele au remarcat că apelurile la linia fierbinte a așa-zisului Minister al Afacerilor Interne din regiune sunt mai eficiente. În cazul femeilor din UTA Găgăuzia, acestea cred că polițiștii însuși trăiesc în familii unde domină violența și sunt abuzatori, iar plângerile lor sunt percepute ca „o nouă bucată de hârtie.”
- ▶ Autoritățile publice au percepția că violența între parteneri intimi și violența domestică au loc doar în familiile vulnerabile din punct de vedere social, care trăiesc în situații de sărăcie și unde există abuz de alcool. Lipsa accesului la educație, la informații și abuzul de alcool sunt factori care contribuie la VAW la nivel global, însă inegalitatea de gen și relațiile inegale de putere sunt rădăcinile VAW, astfel cum au fost descrise și elucidate mai sus. Percepția că femeile dețin o poziție inferioară în societate din cauza sexului lor, asociată cu mecanismele instituționale care consolidează relațiile de putere inegale, sunt cauzele generatoare ale VAW. Fără intervenții pe termen lung care să abordeze aceste probleme, impactul va fi foarte limitat, iar riscurile sau VAW vor fi doar reduse sau atenuate.
- ▶ Echipele multidisciplinare joacă un rol central în referirea cazurilor de violență. Cu toate acestea, coordonarea este mai puțin eficientă și este compromisă de volumul mare de muncă, de protocoalele și orientările neclare și nestandardizate, de lipsa resurselor pentru a acoperi cheltuielile necesare pentru funcționarea echipelor multidisciplinare, fluctuația mare de cadre, competențe limitate în abordarea cazurilor de violență.

Am fost victima a violenței psihologice, verbale și chiar fizice, iar în momentul în care am decis să plec am devenit victima violenței fizice și sexuale desfășurate în fața copiilor minori. Poliția nu a întreprins masuri din cauza lipsei dovezilor. Actualmente sunt victima amenințărilor ca mi se vor lua copiii.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

În timpul primei căsnicii unde am fost victima violenței în familie nu am putut să mă adresez deoarece moșul fostului soț era polițist și l-a scos din foarte multe probleme. Nu am avut sprijinul familiei, nu am avut unde sta. Consider că am avut noroc de oamenii care m-au ajutat. PS. Asistența socială din raion s-au dat la o parte când am solicitat ajutorul.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Când are loc violența în familie, ca femeie victimă rămâi singură. Cu un copil mic în brațe, care depinde de mine, am bătut în nenumărate uși. Și nici una nu s-a deschis. Oamenii care trebuiau să mă ajute să mă ridic în picioare după iadul trăit, se uitau la mine cu o indiferență copleșitoare. M-au ajutat prietenii. Atât. Autoritățile care primesc salarii pe contul victimelor, nu au făcut nimic. Nu m-au apărat deloc.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Bariere legate de servicii și asistență și factori care favorizează adresarea după ajutor și raportarea violenței:

Figura 16: Ce servicii sunt necesare în comunitate

Ce servicii sunt necesare în comunitatea dumneavoastră

Ce servicii sunt necesare (group)	89,26 %
Asistentă psihologică	76,51 %
Asistentă juridică (primară și calificată)	73,49 %
Plasament (adăpost)	64,09 %
Asistentă socială (perfectarea documentelor, suport la încadrarea în cimp...	1,01 %
Nu am, Nu cunosc	1,01 %
Suport financiar pentru procurarea de alimente, medicamente, produse d...	0,34 %
Campanii de informare	0,34 %
Educarea reprezentanților legali, a polițiștilor în privința acestei tematici.	0,34 %
Educație în scoli la acest subiect, legi mai stricte, inclusiv sanctionarea au...	0,34 %
Educație/campanie de informare	0,34 %
Grupurile de suport psihologic instruirea specialittilor	0,34 %
Interesul statului, opoziție din partea statului	0,34 %
Mai ales atitudinea poliției, ea inca lasa de dorit și adaposturi pentru fem..	0,34 %
Mai ales plasament!	0,34 %
Un centru de plasament temporar victîmile violentei	0,34 %
Консультации с врачами-терапевтами/гинекологами	0,34 %

În ceea ce privește calitatea serviciilor, femeile preferă să apeleze la ONG-uri mai degrabă decât la prestatorii de servicii publice și la autorități. În același timp, femeile au indicat necesitatea de a îmbunătăți serviciile pentru a răspunde nevoilor lor specifice. Aproape jumătate dintre femei au solicitat consiliere juridică și psihologică privată, în principal pentru că nu erau disponibile servicii gratuite în zona lor, pentru că nu știau cum să le acceseze sau nu aveau încredere în instituțiile și organizațiile care le ofereau. Potrivit răspunsurilor din informația cantitativă, cele mai solicitate și necesare servicii sunt:

- ▶ asistența psihologică, conform aproape 90 % din respondente;
- ▶ asistența juridică, primară și calificată – conform 76 % din respondente;
- ▶ adăposturi – conform 74 % din respondente;
- ▶ asistență socială (perfectarea documentelor, obținerea indemnizațiilor, pensiilor, suport la încadrarea în câmpul muncii, cursuri vocaționale și de recalificare, etc.) – conform aproximativ 65 % din respondente.

Atunci când m-am confruntat cu acte de violență psihologică din partea soțului nu am spus nimănui. Asta m-a afectat foarte mult emoțional. Nu am apelat la serviciile unui psiholog pentru că în localitate nu-l avem, în oraș nu m-aș duce, dar posibil ca îmi e rușine și foarte greu să vb despre asta. Dacă ar fi posibil să beneficiaz de consiliere psihologică online, sau la telefon, astfel încât să-mi curajul să solicitez ajutor, fără să dai detalii și să știi ca ți se garantează confidențialitate, probabil aș fi apelat. Am cunoscut aflate în situații similare, care au fost și cu temele violenței fizice care nu solicită ajutor deoarece le este rușine. Din păcate "gura lumii" în sate încă este un factor influent. Deși conștientizez acest lucru, oricum am preferat să nu cer ajutor de rușinea lumii.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Atunci când femeile părăsesc o relație abuzivă și au nevoie de cazare, majoritatea preferă să își găsească propria locuință decât să meargă la un adăpost. Sprijinul social pentru locuințe, și servicii specializate, a fost menționat de femei ca fiind esențial. În acest sens, femeile se tem să nu aibă suficiente resurse financiare pentru a se întreține singure, o teamă care este accentuată atunci când au copii. Această nesiguranță le împiedică să părăsească relațiile abuzive cu partenerii intimi, care, de multe ori, sunt principalul întreținător al familiei, deoarece multe femei au renunțat la cariere, locuri de muncă și venituri stabile pentru a se dedica familiei. Acest lucru este adesea asociat cu șantajul din partea agresorilor, care spun că vor cere custodia copiilor deoarece ele nu vor fi capabile să -i întrețină.

Lipsa unei locuințe sigure pe termen lung și a unor soluții financiare are un impact direct și semnificativ asupra expunerii femeilor la violență. De exemplu, o participantă a declarat că a fost nevoită să practice sexul comercial pentru a avea un venit. În toate discuțiile de grup, femeile au indicat în unanimitate că încrederea în sine, serviciile gratuite de consiliere, sprijinul

financiar, accesul la oportunități de împuternicire economică, precum și sprijinul ONG-urilor și al familiei sunt esențiale pentru a părăsi o relație violentă. O participantă a afirmat că „ai curaj atunci când știi că nu ai buzunarele goale”.

Prin urmare, satisfacerea nevoilor de bază, precum cazarea, hrana și siguranța sunt considerate esențiale înainte de orice altă intervenție

Deși organizațiile locale joacă un rol cheie în sprijinirea femeilor atunci când decid să părăsească o situație de violență și în a le ajuta să navigheze în sistem și proceduri, majoritatea femeilor care au abordat organizațiile au indicat că nu există informații clare despre cum să păstreze legătura cu ele, serviciile disponibile pentru a le sprijini și au subliniat dificultățile de acces fizic la sediile organizațiilor. Aproximativ 30 % dintre femeile care au participat la cercetare nu cunosc despre Linia de încredere pentru femei și fete

Majoritatea spațiilor în care sunt prestate servicii pentru supraviețuitoarele violenței, inclusiv adăposturi sigure, sectoarele de poliție sau alte clădiri publice, nu sunt accesibile și nu dispun de infrastructură adaptată pentru femei și copii cu diferite necesități, cum ar fi femeile care alăptează, femeile în vârstă, femeile cu nevoi fizice sau senzoriale speciale. În plus, serviciile nu sunt concepute sau adaptate pentru a răspunde nevoilor individuale pe termen lung ale altor femei aflate în situație de risc, cum ar fi mamele tinere sau femeile sărace, care nu au acces la rețele de sprijin și la spații sigure.

Motivul principal pentru care femeile merg la psiholog este că au parte de un spațiu sigur și confidențial unde pot povesti și valida experiența de abuz, în special în cazurile în care există doar violență psihologică. De asemenea, psihologul le ajută să depășească sentimentele de rușine sau vinovăție și să înțeleagă că responsabilitatea pentru violență nu le aparține;

O parte din respondente au nevoie de servicii și informare medicală. Chiar dacă acest număr este mic, el trebuie luat în considerare dat fiind faptul că corelează cu alt grup de răspunsuri și anume că femeile s-au adresat după ajutor când violența a devenit foarte gravă, ceea ce presupune și leziuni corporale;

Femeile victime cu vulnerabilități și necesități multiple; dizabilități, HIV/SIDA, cu dependențe de substanțe sau alcool, inclusiv lucrătoarele sexuale, etc. au cunoștințe foarte limitate despre serviciile existente și cum pot să le acceseze. Cele mai multe dintre ele se tem să abordeze serviciile din cauza stigmatizării sau de a fi persecutate de poliție sau asistenți sociali. În plus, potrivit organizațiilor, puține soluții sunt oferite de autorități, iar donatorii oferă fonduri limitate pentru a crește accesul la servicii pentru aceste femei.

Marea majoritate a femeilor au menționat că grupurile de suport unde au vorbit pentru prima dată despre experiența violenței au fost foarte utile și le-a ajutat să se recupereze pe termen lung;

Marea majoritate a femeilor din discuțiile de grup, interviuri și chestionare au menționat că sunt necesare spații sigure comunitare unde pot și trebuie să fie organizate diferite activități pentru femei cu accentul pe educație și conștientizare (relații sănătoase, diferite tipuri de discriminare, revendicarea drepturilor lor, informație foarte specifică, pe pași, despre unde și cum pot să se adreseze și care este procesul, etc).

Eu i-am povestit unei prietene cum e relația mea cu soțul. Eu vroiam să-mi spună cineva că cu mine este totul ok, că eu nu sunt nebună, că eu nu sunt așa cum mă face el, isterică, paranoică, proastă, urâtă și limitată. Eu și așa eram cu încrederea la pământ după ce am născut dar el a făcut totul ca să mă distrugă, să-mi distrugă încrederea, feminitatea mea, pe mine ca femeie, ca om. Am vorbit cu prietena mea atunci aproape 4 ore, am plâns continuu. Ea mi-a dat datele la un psiholog, mi-a spus că nu trebuie să plătesc. Așa am început să ies din asta, am vorbit cu o prietenă, am mers la psiholog și m-am mutat separat.

C., INTERVIU PENTRU CERCETARE ✓

Soțul a murit, așa am scăpat de violența în familie. Dar la lucru există violență. Și în societate în general.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Am trait experiente diverse de violența. Niciodata nu am reclamat și nu am povestit parintilor pentru ca m-am considerat singura responsabila și vinovata pentru tot ce mi s-a întâmplat, pentru ca mi-a fost rusine, pentru ca nu am avut încredere în autorități, în special politie și instanța, pentru ca nu știam unde să apelez. Mi-au afectat destul de mult viața aceste întâmplări, m-a salvat psihologul.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Consecințele violenței

Procentul femeilor care menționează că au fost foarte afectate de violență este înalt și printre consecințele violenței sunt menționate:

- ▶ creșterea nivelului de anxietate;
- ▶ pierderea încrederii și respectului de sine;
- ▶ apariția sau acutizarea tulburărilor de somn;
- ▶ dificultăți de dezvoltare relații personale și sociale;
- ▶ dificultăți în a-și îndeplini sarcinile la muncă;
- ▶ dificultăți în a-și îndeplini rolul de părinte.

Mă simțeam de la foarte bine, la căderi în beznă. Aveam atacuri de panică și până la căsătorie, dar nu știam că-s legate de el. Corpul îmi dădea de înțeles. Știu că am venit de la o întâlnire și am vomitat. Presupun că hormonal - el cu insistențe, nu a fost nimic atunci, dar el îmi trezea niște sentimente, niște stări să zic așa, pe care nu mi le doream la momentul acela.

R., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Fostul meu soț mi-a propus să facem Testul IQ. Eu știam că el asta va folosi să mă umilească încă și mai mult, dar nu am putut să refuz. Testul meu a ieșit cu mult mai mic decât a lui și el asta îmi spunea o dată la câteva zile, cât de proastă și limitată sunt, că iată, până și testul IQ a demonstrat asta. După ani buni, când șeful meu mi-a spus că sunt foarte bună la job, am început să plâng chiar acolo în fața lui. Nu puteam să cred că cineva străin poate să-mi spună ceva de bine despre mine.

C., INTERVIU REALIZAT PENTRU CERCETARE ✓

Unele femei au menționat că au avut probleme de consum sporit de alcool după ce au ieșit din relații violente. Alcoolul era remediul de a face față anxietății sporite, de a avea încredere în sine și de a putea construi relații sociale. Alcoolul a fost menționat ca una din modalitățile de a face față violenței în familie/relație sau de a întreține relații sexuale cu soțul/partenerul violent. Această concluzie nu poate fi însă generalizată și reiese doar din unele interviuri cu femeile supraviețuitoare.

Marea majoritate a menționat că au nevoie de sprijin pe termen lung de la un psiholog, atât pentru ei, cât și pentru copiii lor, dar nu și-și permiteau sau nu aveau la cine să apeleze. Unii dintre ei au mers la psihologul școlii când profesorul a observat schimbări în comportamentul copilului după ce a părăsit partenerul violent. Multe femei s-au simțit vinovate pentru că au muncit mult și nu au putut petrece timp cu copiii lor, dar au înțeles și au simțit că au nevoie de asta.

Foarte des, după separare sau divorț, soții și partenerii agresori manipulau copiii, spunându-le că tatăl lor s-a schimbat și că mama lor este rea că nu voia să se întoarcă. Acest lucru le-a făcut pe femei să se simtă și mai vinovate.

Fiica mea îmi scria scrisori lui Moș Crăciun, cerându-i să mă convingă să mă întorc la tatăl ei pentru că el se schimbese. Le citeam și eram devastată pentru că nu mai eram sigură ce e bine pentru ea. Cumnata mea îmi spune că asta va trece, că e mai bine ca un copil să trăiască cu un părinte, dar în pace.

V., INTERVIU PENTRU CERCETARE ✓

VI. Reflecții și constatări

Reflecții:

- ▶ Toate femeile care au participat la această cercetare au fost fie victime ale violenței, fie martore, cel mai probabil în copilărie, din partea tatălui lor. Din perspectiva Convenției de la Istanbul, ele sunt și victime, nu doar martori, iar acest lucru are efecte de lungă durată asupra lor.

Majoritatea femeilor au fost victime ale propriilor soți sau parteneri intimi, confirmând faptul că acasă este încă unul dintre cele mai periculoase locuri. Violența psihologică, economică și sexuală în cuplu sunt forme negate și ascunse, considerate insuficient de grave pentru a rupe relația sau pentru a „distruge familia”, dar pe termen lung afectează într-un mod fundamental personalitatea femeii, percepția și respectul de sine, bunăstarea psihologică și emoțională, relațiile cu ceilalți și cu copiii.

- ▶ Femeile simt și înțeleg aceste forme, dar neagă această realitate pentru că le este rușine și le este teamă să părăsească o relație violentă. Din punctul de vedere al multora dintre ele, precum și al societății, multe forme de violență împotriva femeilor nu sunt motive suficiente pentru a părăsi situația de abuz, a rupe familia și a raporta un caz la poliție. Din experiența multor participante, chiar și atunci când decid să caute ajutor, în principal să raporteze la poliție, afirmațiile lor nu sunt luate în considerare ca fiind exagerate.
- ▶ Pe lângă rușine și lipsa de sprijin, un alt motiv important este acela că femeile nu își permit să se întrețină financiar pe ele și pe copiii lor. Atunci când o femeie își părăsește soțul abuziv, ea părăsește adesea și locuința comună cu copiii. Împărțirea bunurilor maritale durează ani de zile și, de cele mai multe ori, asistența avocatului este plătită de ea, precum și întreținerea și educația copiilor cad în mare parte pe umerii ei.
- ▶ Pentru a depăși rușinea, frica și lipsa de încredere, femeile au nevoie de spații comunitare sigure, de grupuri de sprijin pe termen lung, de servicii psihologice, juridice și sociale profesionale care să fie centrate pe victimă, accesibile și adaptate. Majoritatea serviciilor sunt servicii de criză și de urgență și nu pot fi oferite pe termen lung, ceea ce este o nevoie esențială pentru victime și supraviețuitoare. Statul nu are capacități și resurse umane, financiare și instituționale pentru a oferi sprijin specializat pe termen lung, iar organizațiile nu își pot permite, deoarece serviciile pe termen lung sunt rareori finanțate de donatori.
- ▶ În general, există tendința de a se pune un accent puternic pe justiția penală, protecția victimelor, urmărirea penală și sancționarea autorilor, în timp ce componenta de prevenire primește foarte puțină atenție. Numeroase studii și cercetări confirmă faptul că prevenirea abordează cauzele profunde ale violenței, cum ar fi normele societale, inegalitatea de gen și lipsa de educație, pe care justiția penală singură nu le poate aborda. Prevenirea violenței are un impact pe termen lung și pot reduce semnificativ numărul cazurilor de violență, diminuând astfel povara asupra sistemului de justiție penală.

- ▶ În același timp, prevenirea este încă limitată, sporadică, fragmentată și insuficient finanțată. De cele mai multe ori prevenirea nu include componenta educațională și schimbările comportamentale pe termen lung.
- ▶ În Raportul Global privind violența și sănătatea, OMS transpune conceptul de prevenire primară/secundară/terțiară la prevenirea violenței. Prevenirea primară se referă la toate abordările care vizează prevenirea violenței înainte ca aceasta să se producă și acționează asupra factorilor de risc și de protecție. Aceasta poate fi aplicată populației generale, de exemplu prin transformarea normelor existente care stau la baza violenței, sau persoanelor deosebit de vulnerabile și se face inclusiv la toate nivelele de învățământ. Prevenirea secundară cuprinde abordări care se concentrează pe identificarea violenței și pe răspunsuri imediate și vizează identificarea și sprijinirea victimelor și supraviețuitoarelor la o etapă incipientă și întreruperea violenței. În cele din urmă, prevenirea terțiară se concentrează asupra îngrijirii pe termen lung în urma violenței și urmărește să sprijine supraviețuitoarele, să atenueze trauma acestora, să prevină repetarea violenței și poate include, de asemenea, programe menite să responsabilizeze agresorii. De prea multe ori, politicile și programele de prevenire se concentrează doar pe prevenirea secundară și terțiară și se neglijează potențialul transformator al prevenirii primare.
- ▶ Prevenirea la toate nivelele conduce la o abordare și un cadru comunitar de justiție socială transformativă. Spre deosebire de sistemele tradiționale de justiție care se concentrează adesea pe pedeapsă, justiția transformativă urmărește să creeze o schimbare sistemică prin concentrarea pe transformarea și dezvoltarea comunității, responsabilitate, schimbare sistemică și vindecare.
- ▶ Grupurile de suport și activitățile comunitare cu fetele și femeile, cu tineri și diferite grupuri, inițiativele conduse de oamenii din comunitate sunt foarte necesare și au un impact mult mai mare decât campaniile cu mesaje standardizate.
- ▶ Este nevoie de implicat băieții și bărbații tineri în diferite activități comunitare cu accentul pe educație despre subiecte ce țin de educație sexual-reproductivă, consimțământ, feminism, violență digitală și redefinirea masculinității,
 1. Activitățile de informare și cele de educație non-formală pentru femei trebuie să cuprindă următoarele subiecte (listă non-exhaustivă): discriminare, drepturile femeilor și cum pot să și le revendice, încrederea în sine, relații funcționale vs. relații abuzive, violența sexuală și sănătatea sexual-reproductivă în cuplu/relații, formele de violență, competența autorităților publice locale și a organelor de drept.
 2. Majoritatea femeilor menționează că sancțiunile pentru agresori nu sunt suficiente sau eficiente în a opri violența și a le menține pe ele în siguranță.

Reclamele la televizor, pliantele sau alte forme de informare au o contribuție foarte limitată la educarea oamenilor și la combaterea violenței. Femeile au nevoie de mai multă încredere și cunoștințe. Pentru asta, cred că programele ar trebui implementate în școli, universități și prin alte inițiative educaționale, pentru a le trezi interesul și pentru a stimula femeile și fetele să se dezvolte singure, să fie independente financiar, astfel încât să poată acționa în cazul în care li se întâmplă violență sau abuz.

CHESTIONAR ANONIM, ONLINE ✓

- ▶ Raportarea obligatorie nu este o soluție, iar femeile vor să aibă libertatea de a alege dacă doresc să raporteze incidentele violente sau nu. Raportarea obligatorie poate lua victimei controlul asupra propriei situații, provocând
- ▶ Implicarea parajuriștilor, avocaților garantați de stat, medicilor de familie este limitată. Referitor la asistența juridică garantată de stat, specialiștii au menționat necesitatea de a avea avocați specializați pe cazuri de violență.

Recomandări:

Pentru Guvern, autorități centrale și locale:

- ▶ Să ia măsurile necesare pentru a include la toate nivelurile de învățământ teme precum egalitatea între femei și bărbați, rolurile și stereotipurile de gen, respectul reciproc, soluționarea non-violentă a conflictelor în relațiile interpersonale, violența de gen împotriva femeilor și dreptul la integritate personală
- ▶ Să asigure acoperirea și extinderea geografică a activităților de prevenire pentru a include zonele îndepărtate și satele în care nu au fost organizate nici o activitate de sensibilizare. Este necesar să se asigure că activitățile se desfășoară în spații sigure și prietenoase, unde femeile pot promova relații de încredere și pot dezvălui experiențele, dacă doresc.
- ▶ Să investească în programe educaționale și de prevenire cu implicarea adolescenților și băieților:
- ▶ Să investească în programe de schimbare de comportament pentru agresori. Sancțiunile și pedepsele izolate împotriva agresorilor, fără alte măsuri, nu vor aborda cauzele violenței împotriva femeilor într-o manieră transformatoare și durabilă.
- ▶ Să fie create și menținute spații fizice sigure și confidentiale și accesibile pentru persoanele cu diferite necesități inclusiv centrele de servicii comunitare, centrele pentru tineret, etc. unde ele pot dezvălui cazurile de violență;
- ▶ Să asigure programe continue de dezvoltare și consolidare a capacităților pentru reprezentanții instituțiilor de stat, în special a polițiștilor care reprezintă adesea primele persoane cu care victimele interacționează. Programele de formare trebuie să fie consecvente, bazate pe un pachet standardizat care abordează structura patriarhală și misoginismul, ca cauze profunde ale violenței și inegalității de gen, diferite forme de violență, inclusiv psihologică, sexuală și digitală, proceduri și protocoale.
- ▶ Să investească resurse în deschiderea, menținerea și adaptarea centrelor de zi, centrelor de plasament pentru femeile victime și promovarea liniilor telefonice de încredere. Este necesar de adaptat serviciile generale și specializate (centre de plasament, primării, sectoare de poliție, etc) la diferite grupuri de femei, cu necesități speciale (deficiențe de vâz, de auz, mobilitate redusă, etc), femei care alăptează sau din grupuri vulnerabile: mamele minore, femeile sărace, femeile tinere din instituții rezidențiale, și nici nu există o rețea de instituții și servicii de sprijin.

Când am mers la poliție să depun cererea pentru ordinul de restricție și să-i rog să mă ajute cu ordonanța de protecție, am așteptat să treacă cineva să mă ia în brațe să mă ducă în clădire sau să intre să cheme polițistul. Trebuia mai întâi să mă ia pe mine în brațe și pe urma să vină să ia căruciorul sau să fie două persoane. Mi mi-a mers, pe mine mă cunosc mulți în localitate și eu nu mă rușinez. Da alte femei ce fac?

TAMARA, 38 DE ANI, INTERVIU PENTRU CERCETARE ✓

Să se asigure condiții de lucru pentru profesioniști și resurse suficiente, inclusiv simplificarea procedurilor administrative și a proceselor de lucru

Eu am un teanc de hârtii de îndeplinit, instrucțiuni peste instrucțiuni, solicitări peste solicitări de a prezenta rapoarte, date, informație. Vă spun sincer că fizic, pentru lucrul real cu omul, dacă rămâne 10 %, dar cui să-i spui?

ANONIM, ASISTENTĂ SOCIALĂ ✓

▶ Să se asigure dezvoltarea unor programe continue de consolidare a capacităților pentru profesioniști, membri ai echipelor multidisciplinare și nu numai. Experiența femeilor atunci când accesează servicii și asistență depinde în mare măsură de persoana care le oferă. Prin urmare, este necesar să se asigure instruirii specifice bine concepute, interactive și cu impact, bazate pe evaluarea nevoilor și bazate pe un răspuns intersectorial, mai ales pe cazurile care implică copii victime. În focus grupuri și interviuri, majoritatea femeilor care au interacționat cu instituțiile de stat spun că specialiștii de acolo nu au empatie, abordare feministă, cunoștințe suficiente despre diverse forme de violență și flexibilitate pentru situații de criză. E necesar ca instruirile angajaților să includă aceste aspecte și subiecte.

▶ Să se planifice și aloce resurse pentru a sprijini serviciile pe termen lung pentru victime, inclusiv adăposturi, consiliere și asistență juridică, inclusiv sprijinirea financiară a organizațiilor care furnizează servicii. Încrederea femeilor în calitatea serviciilor de combatere a VAM este un aspect esențial al raportării. În timp ce unele servicii sunt percepute ca fiind de calitate, cum ar fi sprijinul psihologic, altele sunt dificil de accesat și de navigat. Este nevoie de o înțelegere a calității serviciilor de combatere a VAW din diferite perspective, cu scopul de a le îmbunătăți;

Din copilărie am fost victima și martorul violenței în familie. Aș recomanda să vă naționalizați proiectele și prin localitățile de la nord, diferite activități ca tinerile să cunoască că nu sunt singure. Da-ți mai multă publicitate și anume concret cu ce puteți ajuta.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Pentru organizațiile non-guvernamentale:

Sunt resurse importante pentru a ajuta femeile să iasă din relații violente sau să le însoțească atunci când acestea decid să se adreseze organelor de drept pentru că procedurile sunt lungi, complicate și confuze de multe ori. În același timp, sunt foarte puține organizații la nivel comunitar, iar organizațiile care sunt desfășoară puține activități pentru femei și cu implicarea femeilor din cauza resurselor financiare limitate.

1. Dezvoltarea de programe cuprinzătoare și holistice pe termen lung pentru victime și mobilizarea comunității, cum ar fi:

- ▶ suport economic și financiar (asistență în numerar),
- ▶ grupuri de suport,
- ▶ asistență juridică calificată în probleme legale legate de cazurile de violență,
- ▶ suport psihologic.

2. Desfășurarea continuă a activităților de informare și sensibilizare în rândul diferitelor grupuri de oameni, cu accent pe grupurile de fete și femei pe subiecte despre violență și aspecte conexe cum ar fi drepturile femeilor, manifestările discriminării de gen și cum să aibă acces la drepturi, relații sănătoase, sănătatea și drepturile sexuale și reproductive, precum și sănătatea maternală, față de femei și formele acesteia. Potrivit femeilor, este important să cunoască responsabilitățile și obligațiile autorităților publice locale și ale forțelor de ordine, deoarece acest lucru le va întări încrederea în sine.

Vă rog mult să îmbunătățiți consilierea psihologica și asistenta sociala pentru femeile abuzate. Eu am crescut cu abuzator (tata), deci noi 3 copiii(fete) am crescut traumatate.

ANONIMĂ, ASISTENTĂ SOCIALĂ ✓

3. Colaborare cu experți juridici, alte ONG- și autorități locale pentru a oferi asistență juridică, psihologică și de alt tip pro bono sau la costuri reduse.

4. De dezvoltat grupuri de suport ca spații sigure pentru construirea încrederii:

- ▶ O bună practică recunoscută în contextul Moldovei și menționată de participanții la studiu sunt grupurile de suport și activitățile comunitare pentru femei și fete, asigurându-se că acestea sunt separate pe grupe de vârstă corespunzătoare și că informațiile și metodologia sunt țintite. Aceasta este o solicitare constantă a participantelor, inclusiv în zonele izolate și îndepărtate unde nu se desfășoară activități și unde femeile trăiesc într-o izolare și mai mare și, uneori, sunt supuse stigmatizării sociale.

Sunt în permanentă căutare de resurse. Când nu avem resurse financiare pentru a plăti specialiștii, ei mai fac voluntariat dar nu pot face asta continuu și pleacă.

ANONIMĂ, DIRECTOARE ORGANIZAȚIE ✓

Pentru Donatori:

- 1. Oferirea de fonduri flexibile pe termen lung și bazate pe nevoi:**
Donatorii trebuie să prioritizeze finanțarea pentru servicii de sprijin pe termen lung, mai degrabă decât pentru programe de intervenție în criză sau proiecte scurte. Fondurile trebuie să fie multianuale pentru a asigura continuitatea prestării de servicii și a activităților de implicare comunitară, să fie flexibile, suficiente și ajustate la nevoile organizațiilor și ale beneficiarilor lor.
- 2. Finanțatori ar trebuie să investească Resurse nu în proiecte tehnice pe termen scurt dar în dezvoltarea instituțională și a capacităților ONG-fără a decide în locul lor care sunt nevoile, fără a copleși cu instruirii de care organizații nu au nevoie**
- 3. Includerea organizațiilor de femei în consultări, designul proiectelor, evaluări și monitorizări:**
Implicarea organizațiilor de femei în consultări, proiectare, planificare, monitorizare și evaluarea asistenței financiare a donatorilor.

Consilierea psihologică într-un spațiu sigur și confidențial este cel mai solicitat și necesar serviciu, care nu este disponibil sistematic în facilitățile publice, cum ar fi centrele comunitare de sănătate mintală și școlile, din cauza capacității instituționale limitate și a lipsei de profesioniști specializați din acest domeniu. Astfel, donatorii trebuie să prioritizeze sprijinul practic al serviciilor, generale și specializate, precum și alocarea de fonduri pentru adaptarea infrastructurii adăposturilor și a centrelor zilnice la nevoile diferitelor grupuri de femei.

Multe publicități și proiecte sunt făcute pe deasupra, nu este într-adevăr pentru a ajuta, victimele simt asta și se îndepărtează.

ANONIMĂ, CHESTIONAR ONLINE ✓

Referințe:

- ▶ Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie (Convenția de la Istanbul) și Raportul Explicativ;
- ▶ Consultări în siguranță cu supraviețuitoarele violenței față de femei și fete
- ▶ Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale "Ghid de bune practici n oferirea suportului psihosocial în lucrul cu refugiații și comunitățile gazdă", Chișinău 2023;
- ▶ Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale, Ghid metodologic "Modalități de intervenție psihologică a persoanelor afectate de violență în bază de gen și violență în familie", Chișinău 2023
- ▶ Ludmila Popovici „Arta de a oferi sprijin. Ghid pentru specialiștii care oferă sprijin victimelor violenței în bază de gen, inclusiv servicii de reabilitare”, Chișinău 2022
- ▶ Leone E.A. Walker, EdD, The Battered Woman Syndrome”, 5 Edition Springer Publishing Company, New York. 2009;
- ▶ Brene Brown "Credeam că problema e doar la mine", București: Curtea Veche Publishing, 2022.
- ▶ WAVE Office/European Information Centre Against Violence „More than a roof over your head”, Vienna, 2002
- ▶ Center for Human Rights, Gender and Migration (CHRG) at Washington University's Institute for Public Health, „Gender-based Violence Disclosure Toolkit”, Washington, 2021

